

HELPI! ONZE POLITICI ZIJN HULPBEHOEVEND
EEN KONING VOOR DE VELDSTRAAT
DE NIEUWE START VAN TRAPKRACHT
'T ZIJN ZOTTEN DIE DE FEESTEN MAKEN
DE STERRE

TIENS TIENS

DE ANDERE K(R)ANT VAN GENT
NUMMER 25
ZOMER 2011

EDITO Help, onze politici zijn hulpbehoevend! p.1
 GROOT ONDERHOUD 't Zijn zotten die de feesten maken p.2
 COLUMN Over Geven p. 6
 ONS VLAANDEREN Buurt-, bureen- en milieuzorg in het Rabot-Blaisantvest p. 7
 STADSONTWIKKELING Project hogeweg doorgelicht p.8
 OERBIE & ORBIE Suleymaniah; een stad met traditie p.10
 SLUITERTIJD Buurtproject Rabot p.12
 UGENTMEMORIE De Sterre p.14
 GANGMAKERS De nieuwe start van trapkracht p.16
 ROGER p.17
 GANGMAKERS Zal't blijven gaan? p.17
 ONS VLAANDEREN Wijk in beeld p.19
 WAAR GEBEURD Een koning voor de veldstraat p.22

HELP, ONZE POLITICI ZIJN HULPBEHOEVEND!

COLOFON

Radar is een open samenwerkingsverband tussen een aantal individuen en organisaties. Ze brengen vier keer per jaar de stadskrant Tienstiens uit, gekoppeld aan een interactieve website (www.tienstiens.org).

REDACTIE
Marlies Casier, Wouter Brauns, Koen De Stoop, Stijn Oosterlynck, An Van Raemdonck, Toon Lambrechts, Sébastien Conard, Pascal Debruyne, Stefaan Onghena, Daan Oostveen,

BEELDREDACTIE & VORMGEVING
Sébastien Conard, Ruben Accou, François Van Damme

HOOFDREDACTIE
Koen De Stoop, An Van Raemdonck, Marlies Casier, Wouter Brauns

EINDREDACTIE
Koen De Stoop

FOTO'S, STRIPS EN ILLUSTRATIES
Sébastien Conard, Ruben Accou, François Van Damme, Toon Lambrechts, Kurt Hoorne, Evy Mensch, Daan Oostveen, Bernadette Vandecatsij, Peter Morlion

FOTO COVER
Ruben Accou

CONTACT
Stadskrant Tienstiens
Sint-Kristoffelstraat 24
9000 Gent
redactie@tiens-tiens.org
0477/982625

ADVERTENTIES
Mail naar redactie@tiens-tiens.org

STEUN
Radar wordt gesteund door Victoria Deluxe en Vooruit. Maar ook uw inbreng is nodig! U kunt een vrije bijdrage storten op rekeningnummer 523-0460379-92 bij de ethische bank Triodos. Bij giften vanaf 25 € (steunabonnement) ontvangt u Tienstiens een jaar lang in de bus.

U leest het goed. Onze Gentse politici zijn hulpbehoevend. Tenminste, zo moeten ze benaderd worden. We verklaren ons nader. Stedelijke politici worden geconfronteerd met allerlei maatschappelijke problemen. Dat gaat van armoede en een gebrek aan betaalbare huizen over migratie tot werkloosheid. Het siert hen dat ze daar graag een oplossing voor willen vinden. Maar dikwijls moet het snel gaan, zeer snel. De kiezers – of tenminste de media - kijken immers mee. Hulpbehoevenden verwachten van hulpverleners echter niet enkel een concrete oplossing, maar zijn ook op zoek naar een gesprek over de zin van hun leven en hun plaats in de maatschappij. Ook politici moeten van terreinwerkers en middenveldorganisaties dus meer verwachten dan een snelle oplossing. Ze moeten ook en vooral een grondig gesprek voeren over waar hun beleid toe moet dienen en terreinwerkers en middenveldorganisaties daartoe als geduldig klankbord gebruiken.

Neem nu ons stadsbestuur. Dikwijls gaat die het gesprek aan, bijvoorbeeld wanneer de burgemeester Bulgaarse nieuwkomers opzoekt of spreekt met zelforganisaties zoals Opré Roma (1; 2). Op andere momenten doet het stadsbestuur dat niet en wil het pasklare oplossingen. Daar gaat het fout. Al jaren is er vraag naar meer laagdrempelige welzijnsvoorzieningen voor jongeren en naar meer jeugdwelzijnswerkers die zelf de jongeren gaan opzoeken. De Precaire Puzzel stelde die vraag onlangs nog eens expliciet aan de orde. Toch waren er een resem overlastklachten voor nodig vooraleer het gemeentebestuur die nood begreep. De twee jeugdwerkers voor de Brugse Poort die de stad onlangs toezegde zullen terecht komen in een moeilijk spanningsveld tussen overlastbestrijding en werken aan het welzijn van de jongeren. Tegelijkertijd worden er 29 agenten aangeworven om de overlast in vijf wijken aan te pakken. Deze onevenredige inzet van middelen weerspiegelt de hang naar snelle oplossingen, die op lange termijn de problemen niet oplossen. Ook in de recente nota over een nieuw handhavingsbeleid van het OCMW speelt dit. Mensen die niet aan de activeringsverplichtingen voldoen kunnen hun leefloon geschorst zien en vallen zo zonder enige vorm van legaal inkomen. De medewerkers van het OCMW worden bovendien in de positie van controleur geduwd, wat de vertrouwensrelatie die zij als hulpverlener met hun cliënten moeten opbouwen ondermijnt. De zoektocht naar een emancipatorische oplossing wordt hier met een repressief beleid kortgesloten.

Luisteren naar het middenveld en terreinwerkers en hun inzichten dus. Met de verkiezingen in zicht zal iedere

politieke partij in hun zoektocht naar stemmen wel komen aankloppen. Zo ook de Gentse N-VA, getuige hun uitgestoken hand naar vrijwilligers en actieve middenvelders in hun jongste nieuwsbrief. Kopstuk Bart De Wever verklaart regelmatig zijn liefde aan het kostbare weefsel van de gemeenschap. De Wever waarschuwt dat de overheid dat weefsel kapot maakt door teveel verantwoordelijkheden op te nemen en daardoor apathie bij de burgers kweekt (3). Nochtans is het vooral de steeds verder om zich heen grijpende marktlogica, die nota bene door de N-VA gepropageerd wordt, die de sociale ongelijkheid en onderlinge wedijver tussen mensen versterkt en zo het sociaal weefsel ontwricht. Geen probleem voor de conservatieven van de N-VA, want vrijwilligers en actieve middenvelders zullen wel - bij voorkeur gratis - de noden lenigen die de overheid door besparingen niet meer kan opnemen. Wat Cameron met zijn 'Big Society' idee pioniert in Groot-Brittannië, altijd al het Europese mekka van de paternalistische liefdadigheid, zou de N-VA dus wel eens in Vlaanderen kunnen importeren. Optellen met die uitgestoken hand dus.

Het Gentse middenveld en terreinwerkers hoeden er zich dus beter voor snelle en pasklare antwoorden te leveren op de problemen van de lokale politici. Beter kunnen ze, in de aanloop naar de volgende verkiezingen, zelf een dialoog opstarten over wat het stedelijk beleid kan betekenen voor zijn burgers. Hoe ziet een sociaal rechtvaardig en ecologisch duurzaam stadsproject er uit en welke rol kan het volgende Gentse stadsbestuur en gemeenteraad daarin spelen? Antwerpen heeft Straten-Generaal en Antwerpen aan 't Woord. Brussel zijn Staten-Generaal en Burgeruniversiteit (4). Hoog tijd dus dat het Gentse middenveld en terreinwerkers de koppen bij elkaar steken, zelf hun eigen agenda naar voor schuiven en met verenigde krachten het gesprek met de Gentse politici aangaan. Wie neemt de handschoen op?

De redactie

- 1) TOM DAMS 'KLEINE DINGEN VERZIEKEN DE SFEER', HET NIEUWS-BLAD, 7 MEI 2011.
- 2) DANIEL TERMONT 'ROMA IN GENT', VLAAMS MARXISTISCH TIJDSCHRIFT, 14 MEI 2011 (ZIE: [HTTP://WWW.IMAVO.BE/VMT/11025-TERMONT.PDF](http://www.imavo.be/vmt/11025-TERMONT.PDF))
- 3) BART DE WEVER 'DE SCHULD VAN DE OVERHEID', DE STANDAARD, 27 APRIL 2011 (ZIE: [HTTP://KRANTEKNIPSELS.BLOGSPOT.COM/2011/04/BART-DE-WEVER-DE-SCHULD-VAN-DE-OVERHEID.HTML](http://kranteknipfels.blogspot.com/2011/04/BART-DE-WEVER-DE-SCHULD-VAN-DE-OVERHEID.HTML))
- 4) [HTTP://WWW.ETATSGENERAUXDEBRUXELLES.BE/?STATEN-GENE-RAAL-VAN-BRUSSEL](http://www.etatsgenerauxdebruxelles.be/?staten-gene-raal-van-brussel)

DAVE DEVO

'T ZIJN ZOTTEN DIE DE FEESTEN MAKEN

Maarten Quaghebeur is samen met Jeroen Vereecke de man achter café de Video en het muziekfestival Boomtown. Maarten strandde 17 jaar geleden in Gent. Gerald Claes, uitbater van de Charlatan groeide op in Affligem maar vond na omzwervingen in Antwerpen, Leuven en Brussel ook 'zijn plooi' in Gent. Een dubbelinterview met twee inwijkelingen die nu al tien jaar het mooie weer maken op de Feesten.

Als ik het oud herenhuis van waaruit Boomtown opereert binnenstap is Maarten Quaghebeur nog druk aan het telefoneren. "Discussie", zegt hij, terwijl het toestel dichtklapt, "over de nieuwe geluidsnorm van Schouwvlieghe. We hebben de test gedaan: zes maand lang hebben we de decibels in de Video getest maar het komt er op neer dat we die nieuwe norm enkel kunnen halen als het café voor een concert afgeladen vol zit: dan dempen de bodies."

3

Met de komst van de Video luidden jullie de revival van de Oude Beestenmarkt in?

Maarten: "Mensen verklaarden me gek dat ik op de Oude Beestenmarkt een café wou beginnen. Maar we zochten toen een plek om Das Pop te laten repeteren en vonden het café dat toen zo goed als failliet was".

Een jaar nadat het café uit de startblokken was lanceerden jullie Boomtown?

Maarten: "We wilden jonge groepen een kans geven en vooral een inhoudelijk aanbod op de Gentse Feesten brengen. Ik bedoel, de Vlasmart is heel leuk maar er is niets leger dan tien dagen tot aan de ochtend op de Vlasmart staan. Ik wil dat mensen iets kunnen zien dat blijft hangen. Iets waarover ze kunnen napraten, en dan niet over hoeveel Irish coffees ze de nacht er voor achterover gekieperd hebben. Begrijp me niet verkeerd, de Vlasmart moet er zijn want het is die ene plek die ook het late karakter van de feesten toelaat, maar ik wil ook iets gezien hebben."

Over die Vlasmart zullen we het later nog uitgebreid hebben, wanneer Gerald, man van de Charlatan ons komt vervoegen.

HET SPOOK VAN DE UITBREIDING EN HET TABOE VAN 'T BAUDELO

Boomtown moest noodgedwongen van de Beestenmarkt naar de Kouter verhuizen. Is daardoor niet veel charme verdwenen?

Maarten: "Let's face it: de Beestenmarkt is niet meer en komt ook niet meer terug. Dat is niet langer de plek van Boomtown en eigenlijk vind ik de Kouter ook een heel sfeervol plein. Maar onze droom is altijd het Zuidpark geweest. Dat is een ongelooflijk sfeervolle en bovendien groene locatie. Daar ontbreekt het de Gentse Feesten nog steeds aan. Daar zouden we kleine podia kunnen maken en wie weet zelfs een middagprogramma opzetten. Op de Kouter zijn we gebonden aan de avond want 's middags speelt Koen Crucke's operette in de Opera. Maar met de Kouter en de Handelsbeurs hebben we nu ook een festival gemaakt dat daar past, op maat van. We hebben gekozen voor een groot festival met zeer veel kleinschaligheid."

Vergis je niet, de Gentse Feesten dat moet je niet voor de winst doen

Het Zuidpark is een no-go area?

Maarten: “Tja, de vrees is natuurlijk dat we met een site op het Zuidpark de feestenzone nog verder gaan uitbreiden. Dat zorgt hoe dan ook op bepaalde momenten voor een publieksstroom naar het centrum, waarvan de politie het dan weer niet ziet zitten om die te surveilleren. Nog idealer dan het Zuidpark zou daarom het Baudelopark zijn, maar daar komen we niet aan. Dat ligt veel te gevoelig voor het Trefpunt en daar heb ik ook alle begrip voor.”

Gerald: “Beeld je in... met jullie op Baudelo zouden we pas een mooie feestenzone hebben. Maar je hebt gelijk, daar

komen we niet aan. Dat is taboe.”

Gerald is binnengelopen en het gesprek schakelt over op het slaaptekort in ‘t vooruit-zicht.

ZOTTENWERK

Gerald: “Met de feesten slaap ik gewoonlijk tussen één en zes ’s middags. Tegen dan zijn de eerste groepen zich al aan het voorbereiden. Bij ons duren de feesten trouwens 12 dagen lang. Op de laatste dinsdagochtend zijn we als enigen open tot tien uur in de ochtend. Het is ongezien dat zoiets kan. Dat kan alleen in Gent. Woensdag is het feest met de mannen van het café en dan is het zo hard crashen op donderdag. Dan ben ik dood. Maar vergis je niet, de Gentse Feesten dat moet je niet voor de winst doen. Vorig jaar hebben we er bijvoorbeeld niets aan over gehouden. Het gratis karakter van de feesten is heel mooi maar het is helemaal

niet evident. Het is een cultureel volksfeest en dat betekent dat alle lagen van de bevolking moeten kunnen komen. Maar bij ons is wel één derde van het programma betalend. Het kan niet anders. We kunnen ook niet opbotsen tegen Sint-Jacobs of Boomtown. Als ik alles samen tel dan kost een optreden, zelfs als ik de groep niet betaal, nog 400 euro aan eten, drank, de geluidstechnicus, de investeringen in het materiaal dat ik gedaan heb, noem maar op. Je moet al dat geld nog kunnen binnenhalen met de inkomsten uit de drankverkoop. Daarom doen we sommige optredens betalend.”

Maarten: “Ik onderschrijf de idee dat de Gentse Feesten voor iedereen toegankelijk moeten zijn maar ik denk niet dat de stad of de organisatoren die man met zijn blik bier uit de nachtwinkel voor ogen heeft. Ik geloof dat we toch een minimum aan participatie van het publiek mogen verwachten. Als je kwalitatieve feesten wilt aanbieden dan moet je het nodige geld daarvoor hebben.”

Gerald: “De Gentse Feesten zijn er ook niet voor cafés om hun jaar goed te maken. Ik zei het al, wij hebben niets over gehouden aan de feesten, maar we doen heel het jaar door ons best om een sterke programmatie te hebben, veel concerten te organiseren en zo’n goed seizoen laat zich ook voelen in het publiek dat naar de Gentse Feesten komt. Omgekeerd ook: hebben mensen zich geamuseerd op de Gentse Feesten dan zien we ze ook terug in het café en zo is er een constante wisselwerking. Zo hebben we het café ook kunnen maken tot wat het is. Andere café-uitbaters klagen tijdens de Gentse Feesten, maar ze doen het ganse jaar niets. Die kleine zaken voelen zich snel bedreigd. Vorig jaar ging één van onze burens na de feesten naar Venetië op verlof. Hij had een ongelooflijke yacht zien liggen met in koeien van letters “Charlatan” erop. Heb ik moeite moeten doen om hem te overtuigen dat wij daar voor niets tussen zaten!” (lachen)

Ik zou het vandaag aan een 21-jarige niet meer aanraden om op een plein iets te beginnen

Maarten: “Alle organisatoren steken hun nek uit. Het zijn idealisten, zotten die de feesten maken.”

Gerald: “Maar dat zijn wij niet alleen hé: elk plein heeft zijn zotten. Op de Korenmarkt is er Eli, de opperdeken, die man is 76 jaar en organiseert zijn 41e Gentse Feesten! Die man is langer bezig dan Guido van het Trefpunt! Jo Bonte, je mag van hem denken wat je wilt, maar hij maakt met Polé Polé van zijn site ook een ongelooflijke ervaring. Sint-Baafs heeft ook zijn eigen karakter...”

Maarten: “We moeten vooral niet allemaal hetzelfde doen.”

Gerald: “de Groentemarkt, dat loopt iedere dag stampvol voor die coverbands. En op het Veerleplein vindt dan de oudere garde zijn goesting.”

De Gentse Feesten organisatoren lijken wel een soort van community? Komen jullie samen? Steken jullie de koppen bijeen?

Gerald: “Vroeger deden we dat op onszelf, later heeft de stad de coördinatie overgenomen.”

Maarten: “Vroeger was er meer concurrentie, vind ik, terwijl we nu meer uitwisselen over hoe je dit of dat aanpakt.”

Gerald: “Er is een goede evolutie. Een tiental jaar terug hebben we een open brief geschreven waarin we aanklaagden dat de Gentse Feesten verouderd waren en veel te weinig te bieden hadden aan het jonge publiek.”

Maarten: “Dat is gehoord door Termont die in de tijd Feestenburgemeester was. Maar het is nog altijd ongelooflijk moeilijk voor jonge mensen om iets nieuws te beginnen. Ik

Ik wil dat mensen iets kunnen zien dat blijft hangen. Iets waarover ze kunnen napraten

zou het vandaag aan een 21-jarige niet meer aanraden om op een plein iets te beginnen. Zelf was ik 24 toen ik met Boomtown begon.”

Gerald: “Ik geloof dat we even oud zijn hé. Allebei van 1976. In de tijd van de open brief was er een podiumstop. Toen was ook het rockpodium aan Sint-Jacobs weggefallen. Daarna is er gelukkig een kantelmoment gekomen met de komst van Boomtown, Sint-Baafs, het Ghent Jazzfestival en

Polé Polé. Met de komst van Boomtown voelde je trouwens ook onmiddellijk een andere ambiance op de Vlasmarkt. Maar ik houd mijn hart vast de dag dat de Vlasmarkt wordt heraangelegd want dan bestaat het risico dat we geen Gentse Feesten zullen kunnen doen. Wij zouden dat wel kunnen overleven maar veel andere cafés niet.”

Maarten: “’t is Ook zottenwerk omdat je je niet mag inbeelden dat er iets zou gebeuren... er is altijd het risico. Er moet maar één zot rondlopen die het in zijn hoofd krijgt om, om zes uur ’s ochtends met zijn auto door de Vlasmarkt te razen en je mag er zeker van zijn dat hij de mensen aan de Kinky Star de vernieling in rijdt”.

Gerald: “Maar daar moet je niet teveel over schrijven, want sebiel brengen je mensen nog op ideeën. Maar we moeten inderdaad wel denken aan wat er zou kunnen gebeuren. Met de Gentse Feesten moet je ’t publiek constant aanvoelen. Ik ga bijvoorbeeld regelmatig aan onze dj’s op de Vlasmarkt een seintje geven wanneer ik het gevoel krijg dat de gemoederen verhit zouden raken. Dan is het goed om nog eens een vrolijke luchtige plaat te draaien. Tijdens de Gentse Feesten zijn wij het immers die de pleinen in concessie houden en dat maakt ons ook mee verantwoordelijk voor wat er op het plein gebeurt.”

Maarten: “Maar we hebben altijd al ongelooflijk veel geluk gehad. De feesten zijn vredevol en we kunnen alleen maar hopen dat het zo blijft.”

*Marlies Casier
foto's: Ruben Accou
vlmr: Maarten & Gerald*

ADVERTENTIE

OVER GEVEN

In de feestdagen van tweeduizendtien kraakten actievoerders een beluik in de Gentse Spitaalpoortstraat. Stad Gent, de eigenaar, had het jaren laten leegbloeden, gelaten wachtend op een koper die nooit kwam. Vier maanden lang kregen dertig volwassenen en vijftien kinderen er onderdak. Tot de stad op donderdag 6 mei onder gerechtelijk bevel haar panden liet ontruimen.

Dit is een getuigenis.

Ik woon om de hoek. Toen het nieuws van de kraak bekend raakte, ging ik handjes schudden als een ramptoerist. Ik trof er jongeren. Geen sociaal werkers, geen dienstplichtigen maar wel degelijk verzetshelden. IJsheiligen die in de vrieskou kamperen om de woning van een wildvreemde leefbaar te maken. Arbeiders die helpen in hun vrije tijd. Of armen die hun uitkering weigeren en zich voeden met weggegooid etenswaren. Sommigen waren amper zeventien... Toen ik zeventien was, hield ik me ledig met seks en strips. Met strips, dus.

Ik ging langs om wat vuilniszakken te schenken, mijn steun te betuigen als buurtbewoner.

Ik ben blijven komen. Was erbij toen de bewoners voor de rechter werden gedaagd. Werd uiteindelijk de stotterende woordvoerder.

Voor een half dichtgetimmerd huis heb ik de linksen zien discussiëren met arbeiders tot die afdropen – een tijdelijke victorie.

Ik heb een man met kind op de arm in de ogen gekeken toen hij vroeg waar hij na de ontruiming heen moest. Ik heb de schouders opgetrokken. Het hoofd geschud.

Ik heb toiletgerief gekocht voor een vluchteling die nog één broek bezat in één sportzak en de kleren die hij aanhad. Terwijl hij sliep had men zijn voordeur open gegeven, zijn huisraad op het stort gedumpt.

Ik heb een kind van zes op een straathoek ontdekt, even weg van haar ouders, de activisten, de blinde paniek omtrent ontruiming. Ze besepte het. Dat brak me. En dat breekt me nog.

Er zijn honderden redenen om niet te helpen.

Je haalt de grauwheid je huis binnen. Je kent die mensen niet. Noch wil je het volk dat hen helpt kennen.

Trouwens, U bent geen anarchist. Er zijn regels, toch? Het probleem is veel te complex om zomaar aan te pakken met een trui, een handdruk, wat gebarentaal. Toch?

Wij storten geen tiende van ons inkomen. Wij gaan amper betogen. We doen er decennia over om vrijwilliger te worden, als een verluchting van ons pensioen.

Wij zijn als de dood dat van onze goedheid misbruik wordt gemaakt. In ons consumptiegedrag echter, ons cynisme, onze doordeweekse zonden zijn wij veel onverschilliger.

Ik sprak een moedige schepen die de ontruiming kwam gadeslaan. Hij verweet ons een fout signaal te geven: linksen lokken sukkelaars als drukkingmiddel.

Geef dus nooit aan bedelaars. U onderschrijft alleen maar het systeem dat hen tot bedelen bracht.

De stad schuilt achter federaal verzuim en pleit voor een spreiding van OCMW-lasten. De staat klaagt over Europese onwil en vraagt om meer slagkracht. De ene natie verwijt de andere.

Wanneer een arme uit Timișoara plots een even grote verantwoordelijkheid wordt als een arme in Oostende, praat men plots van grenzen. Was de Europese eenmaking dan toch een project op maat van bedrijven en toeristen?

U hoeft geen redenen om niet te helpen.

Vergeet gerust de realiteit. Vier het realisme: die Jacobs ladder van gedelegeerde verantwoordelijkheden.

Maar aanhoor dit ene geheim: ons land kent tientallen altruïstisch gekraakte panden; stilgehouden overtredingen in naam van fatsoen, warmte en menselijkheid. Eerstelijnszorg, wars van politiek pragmatisch gewoefel.

De toekomst brengt nog vele koude seizoenen.

Kom dus nader, wanneer de allerarmsten je straat invaaien.

Kom geven. Blijf haken.

'Je leven is een bankrekening,' orakelt de waarzegster, 'Je haalt eruit wat je erin stopt.'

Jelle Joseph

Illustratie: François Van Damme

BUURT-, BUREN EN MILIEUZORG IN HET RABOT-BLAISANTVEST

Tot minstens december 2012 is in de Gentse wijk Rabot-Blaisantvest de wijkmunt “Torekes” in omloop. Dit in het kader van een proefproject in opdracht van de Vlaamse Overheid en in samenwerking met Stad Gent. Mathias Bienstman, die voor Netwerk Vlaanderen en Muntuit betrokken was bij de opstart van het project, geeft tekst en uitleg.

We bevinden ons in café de Loge in de Papegaaistraat voor een vergadering met Nikita, de programmeur van de Torekes website. “Weet je wat ik jammer vind?” valt hij met de deur in huis “dat jullie nooit iets met m’n idee hebben gedaan.” “Welk idee?” vragen we verbaasd “Jullie zouden mensen met Torekes kunnen aanzetten om hun draadloos internet open te stellen voor anderen in de wijk. Zo wordt het Rabot één grote hotspot. Dat is pas cool.” We belanden in een gesprek over de haalbaarheid van zijn idee. Download limieten, bandbreedte en beveiliging passeren de revue. Nikita countert de tegenargumenten. Wouter van Samenlevingsopbouw Gent en ik beloven de idee voor te leggen aan de stuurgroep van de Torekes. Die groep van Stad Gent, buurtorganisaties en in de toekomst ook buurtbewoners, beslist welke acties in het Rabot-Blaisantvest tijdens het proefproject met de wijkmunt Torekes worden gewaardeerd. Het gaat bij voorkeur voor klusjes in het publiek domein of inzet voor burens en het milieu. Vooral zaken die niet spontaan gebeuren, maar het leven in de wijk wel aangenaam maken, komen in aanmerking voor Torekes. Zo ontvangen buurtbewoners die deelnemen aan werkdagen in parken en pleinen, een buurt helpen of overschakelen op groene stroom een klein bedrag in de wijkmunt. Het leuke aan de idee van Nikita is dat ze perfect binnen de projectfilosofie past. Met onderbenutte capaciteit of tijd, noden vervullen. Zo zijn er jongeren in de wijk die op het net willen maar er niet voor kunnen of willen betalen. Anderen hebben wel toegang tot ongelimiteerd gebruik, maar worden niet geprikkeld tot of geholpen bij het openstellen van de internet toegang. Een stimulus in de vorm van een premie in euro’s, complementaire munt of een geschenk kan een win-win situatie creëren.

EEN MUNT VOOR DE BUURT

De Torekes hebben echter nog een andere eigenschap die ze onderscheidt van de klassieke stedelijke premies in euro’s. Ze komen niet enkel in omloop om positieve acties te waarderen, hun gebruik is ook afgelijnd. Met de wijkmunt kan je aankopen doen in buurtwinkels, maar in de Veldstraat kijken ze vreemd op als je ze bovenhaalt aan de kassa. De munt oriënteert de consumptie. Dat kan interessant zijn. Zo wil de Stad Gent de winkels van de Wondelgemstraat in het Rabot wat ondersteunen en de straat aantrekkelijker maken. Met de Torekes weet ze dat ze de waarde die ze in omloop brengt als stimulus voor gedragsverandering, ook de lokale handel ten goede komt. 10 Torekes zijn 1 euro waard in de deelnemende buurtwinkels. De handelaars kunnen de Torekes bij de organisatie weer inruilen voor euro’s. Er is door Stad Gent een subsidie voorzien om die omruil toe te laten.

Stefaan Vervaeke van de Gebiedsgerichte Werking van Stad Gent vindt die domeinoverschrijdende werking een meerwaarde van het beleidsinstrument. “De Torekes combineren op een originele manier verschillende doelstellingen. We waarderen inzet en halen zo mensen over de drempel voor vrijwilligerswerk in de wijk, maken het meetbaar en onder-

steunen tegelijk de lokale winkeliers.”

Nu gaan er geen enorme bedragen om in het systeem. De Torekes zijn eerder een symbolische duw in de rug voor inzet dan een alternatief economisch circuit. In de eerste 6 maanden van het proefproject ontvingen 371 inwoners van het Rabot-Blaisantvest 40.340 Torekes. Ongeveer 10% van de huishoudens in de wijk nam dus al deel aan een van de werkdagen waarop allerlei klusjes in de wijk uitgevoerd worden, plaatste een bloemetje op de vensterbank of deed iets anders dat Torekes oplevert. Dat is een bemoedigend resultaat, zeker als je het vergelijkt met hoe weinig mensen slechts hun weg vinden in andere premiestelsels.

40.000 Torekes hebben een bescheiden tegenwaarde van 4000 euro. Door de verschillende bestedingsmogelijkheden kwam er daarvan 1200 euro bij de handelaars binnen. Het stimulerend effect voor de lokale middenstand is in dit proefproject dus bescheiden. Toch zijn de Turkse kruideniers die het merendeel van Torekes ontvangen niet ontevreden. Ze krijgen nieuwe klanten over de vloer en vinden het belangrijk dat ze een steentje kunnen bijdragen aan engagement in de wijk.

HET SUCCES VAN DE VOLKSTUINEN

De reden dat de meeste Torekes binnen komen bij Turkse kruideniers is een wat langer verhaal, nauw verbonden aan een ander experiment in het Rabot: volkstuintjes op een tijdelijk braakliggend terrein. Dimitri Vandenbergh van Samenlevingsopbouw Gent vertelt over het ontstaan van de 160 tuintjes. “Uit verschillende gesprekken die we hadden met buurtbewoners kwamen steeds weer dezelfde noden naar voren. Gebrek aan open ruimte, groen, speelplekken voor de kinderen. We vernamen een aantal jaar geleden dat de Stad Gent de oude Alcatel site had gekocht en dat het terrein een tijdje braak zou liggen vooraleer erop gebouwd zou worden. In de bewonersgroep ontstond de idee om op het terrein volkstuinten aan te leggen. We dienden een wijk aan te zetten in. Het werd goedgekeurd. Bij onze rondgang door de wijk bleek de belangstelling voor de tuintjes overweldigend.” In geen tijd ging het van de voorziene 80 naar 160 volkstuintjes. Vooral Turkse buurtbewoners bleken geïnteresseerd om groenten te kweken in houten bakken op de site. Ze hielpen ook bij het timmeren van omheiningen en andere werken op het braakliggend terrein. De eerste jaren waren de tuintjes gratis, sinds 2011 kost een tuintje jaarlijks 150 Torekes. Stefaan Vervaeke verklaart: “We willen wat af van het gratis verhaal. De drempel willen we blijvend

ONS VLAANDEREN

laag houden, maar als iets gratis is, wordt het soms minder naar waarde geschat. Een klein deel van de tuiniers liet hun stuk grond bijvoorbeeld verwilderen. Door er een huur voor te vragen hopen we ook dat tegen te gaan.” De tuiniers kunnen de 150 Torekes ook verdienen door 6 uur deel te nemen aan werkdagen omheen de site, georganiseerd door Samenlevingsopbouw. “Vroeger kwamen er ook mensen helpen bij het onderhoud van de site. Maar er is opvallend weinig weerstand geweest tegen de ingevoerde huur voor de tuintjes. We zijn daar eigenlijk wat van verschoten. Blijkbaar zien heel wat tuiniers wel iets in het systeem waarbij ze de handen uit de mouwen steken voor het gemeenschappelijk werk en in ruil de huur voor een tuintje verdienen. We passen de regeling wel soepel toe: oude of zieke mensen die moeilijker op de werkdagen geraken mogen er langer over doen om de 150 Torekes te verdienen.” vertelt Dimitri van Samenlevingsopbouw. Opvallend: de werkdagen zijn zo populair dat heel wat mensen ook na het verdienen van de 150 Torekes huur, blijven komen. Op de middagen komen tot 100 vrouwen, mannen en kinderen af. Vandaar dat de Torekes ook terecht komen in de winkels waar het publiek van de volkstuinten het meest naartoe trekt: de Turkse kruideniers.

TOEKOMST: INBEDDING EN SCHAALVERGROTING

Stad Gent en Samenlevingsopbouw denken nu al na over de toekomst van de Torekes. De bevoegde schep, Guy Reynebeau, liet zich op een studiedag van Netwerk Vlaanderen positief uit over het systeem. Maar over een uitbreiding in de tijd, voorbij de proefperiode tot december 2012, of naar andere Gentse wijken is nog lang geen zekerheid. Daarvoor zien de verschillende partners nog heel wat uitdagingen. Samenlevingsopbouw, dat nu het project leidt, wil bewoners meer betrekken bij de keuze van te waarderen actie. Ook ligt er nog heel wat communicatie werk op de plank. “Heel wat van de tuiniers zijn bijvoorbeeld niet op de hoogte van de andere verdienmogelijkheden voor Torekes” vertelt Dimitri “Er moet nog meer direct gecommuniceerd worden. Als de 160 tuiniers ook de andere acties doen zoals bloemen en geveltuinten aanbrengen, zal het effect in de wijk vlug zichtbaar zijn.”

Toch is er al interesse uit andere wijken vertelt Stefaan Vervaeke van Stad Gent. “Collega’s volgen de proef geïnteresseerd op. Een uitbreiding naar andere wijken heeft mogelijk een aantal voordelen. Diensten zoals de milieudienst zijn meer geïnteresseerd in projecten op stadsniveau dan die op wijkniveau. Ook kunnen we zo het probleem dat iets in de ene wijk in het kader van een proef gewaardeerd wordt en in de andere niet, verhelpen.”

Mathias Bienstman
foto: Samenlevingsopbouw Gent

MEER INFO: WWW.TOREKES.BE

DUURZAAM WONEN DOE JE IN DE STAD

BUURTGROEP BORDURE LICHT PROJECT HOGEWEG DOOR

Stedenbouwkundige dilemma's en de daaruitvolgende discussies zijn in de stad doorgaans net iets saillantier zijn dan op het platteland. Het nieuwe woonproject 'Hogeweg' dat in de steigers staat in het noorden van Sint-Amandsberg vormt daar geen uitzondering op, en maakt onder buurtbewoners de tongen los.

Liesbeth Janssens van de Buurtgroep Bordure en Kobe Boussauw, onderzoeker aan de Universiteit Gent kijken in dit artikel voorbij de moeilijke evenwichtsoefening tussen de belangen van de particuliere bewoners en gebruikers van het gebied en die van het Vlaams Gewest of de stad. Ze gaan na hoe we van dit wijkje een schoolvoorbeeld van duurzaamheid zouden kunnen maken.

We juichen het "inbreidingsbeleid" van de stad alvast toe. Deze strategie houdt in dat het gros van de bijkomende woningen in de grotere steden zullen worden gebouwd, en niet op het platteland. Zij getuigt van een duurzame visie op de toekomst. Stadsbewoners verbruiken namelijk minder ruimte en minder verwarming, maken op een efficiëntere manier gebruik van openbare voorzieningen, en veroorzaken minder autoverkeer. Het is voor een stadsbewoner dan ook een stuk gemakkelijker om zijn ecologische voetafdruk te verkleinen, of klein te houden, dan voor iemand die in een afgelegen gebied woont. Bovendien heeft een stadsbewoner meestal een ruim aanbod aan scholen, winkels, jobs en voorzieningen in de buurt, iets wat in belangrijke mate bijdraagt tot de levenskwaliteit.

PROJECT HOGEWEG

Aan de Hogeweg in Gent is vijftien hectare grond al enkele decennia voorbestemd om bebouwd te worden. Na lange discussies wil de stad hier uiteindelijk 330 nieuwe woningen bouwen waarbij een vrij groot stuk park overblijft. Het stadsontwikkelingsbedrijf zal zelf 110 privéwoningen optrekken. Daarnaast bouwt de sociale huisvestingsmaatschappij Het Volk 110 sociale koopwoningen, terwijl de resterende 110 sociale woningen (te bouwen door de Gentse Haard en de Goede Werkmanswoning) verhuurd zullen worden. Behalve het park (een uitbreiding van het bestaande La Sapinière) zal ook Groenas 1 die loopt van de Dampoort tot in Lochristi door de nieuwe verkaveling lopen. De groenas is een doorlopende groene ruimte langs een fietspad.

Momenteel loopt er een archeologisch onderzoek op de site. Er werd een grafcirkel uit de bronstijd en grafmonu-

menten uit latere periodes gevonden. Het gebied zou heel wat informatie herbergen die meer inzicht kan verschaffen over de vroegste geschiedenis van Gent. Het is een van de weinige plaatsen in Gent waar dergelijke sporen gevrijwaard werden van verstoring. Het onderzoek zal zeker nog duren tot einde 2011. De stad wil de grafcircels integreren in het plan voor het park.

INSPRAAK NOODZAKELIJK

Buurtgroep Bordure wil inspraak in het project. Ze vindt 330 woningen voldoende reden om de huidige buurtbewoners bij het bouwproject te betrekken. Bordure denkt dat alleen zo het nieuwe project goed geïntegreerd kan worden in de bestaande buurt. De buurtgroep wil ook gaan voor een duurzame wijk. Op 26 maart 2011 organiseerde Bordure een 'Wijk aan zet'-dag waarbij buurtbewoners in een babbelbox een leuk idee voor Project Hogeweg konden meegeven. De burgemeester en verschillende schepenen en gemeenteraadsleden kwamen luisteren. Het resultaat van de Babbelbox vind je op de Facebookpagina van 'Buurtgroep Bordure'.

Hoewel het stedenbouwkundige ontwerp voor de wijk Hogeweg al zo goed als af is, biedt de architectuur van de woningen zelf nog ruimte om het geheel een stuk duurzamer te maken. Hieronder bespreken we enkele duurzaamheidscriteria voor een nieuwe stadswijk, waarbij we onze inspiratie grotendeels gevonden hebben in de eco-wijk Vauban in het Duitse Freiburg. Tegelijk gaan we na in hoeverre het Project Hogeweg nog voor verbetering vatbaar is.

De buurtgroep wil gaan voor een duurzame wijk

De bevolking in Freiburg vraagt (en eist soms) om zeer nauw betrokken te worden bij het duurzaam (woon)beleid van de stad. Wijkbewoners krijgen een stem in de verdere ontwikkeling van hun wijk, bijvoorbeeld over de aard, de grootte en de inplanting van sociale voorzieningen of over de nieuwe bewoners op hun verdieping. Het ontwerpen en realiseren van Project Hogeweg is een uitgelezen kans om die betrokkenheid van de huidige buurtbewoners te realiseren. Het ontwerp en de aanleg van groenvoorzieningen is daarvan het meest duidelijke voorbeeld. Daarnaast is er duidelijk nood aan infrastructuur voor die betrokkenheid. Er is nood aan een buurt- en jongerencentrum. In de directe omgeving is er immers veel te weinig dat in deze behoefte voorziet.

DUURZAAMHEIDSTOETS VOOR EEN ECO-WIJK

Een goede verbinding met het stadscentrum, bij voorkeur per tram, of anders per (trolley)bus, is essentieel om de vraag

naar automobilititeit laag te houden. Daarnaast moet de wijk aangesloten zijn op een comfortabel en veilig fietsnetwerk. Parkeren gebeurt zoveel mogelijk aan de rand van de wijk, zodat de straten kunnen gebruikt worden als speel- en wandelruimte. Daarbij is het belangrijk om de wijk autoluw, of zelfs gedeeltelijk autovrij te houden.

In Project Hogeweg is slechts voor een deel aan deze criteria tegemoetgekomen: de aanleg van de groenas is een mooi voorbeeld. Of er fietspaden aangelegd zullen worden in de omliggende straten, of er een autodeelmogelijkheid komt voor de nieuwe bewoners, en of het openbaar vervoer uitgebreid wordt is echter heel wat minder duidelijk.

Het is niet evident om de vraag naar een groene omgeving te verenigen met de eis om een hoge bebouwingsdichtheid na te streven. In Freiburg wordt dit opgelost door het gros van de open ruimte gemeenschappelijk te maken, terwijl de individuele woningen meestal een terras of een lein privétuintje hebben. Kinderen pelen er buiten in de gemeenschappelijk binnentuinen, waar geen auto's komen en de sociale controle groot is. Voor de Hogeweg blijft er vrij veel groen over, zowel privé als openbaar. De toekomstige groenas loorheen is de wijk is zeker ook een pluspunt. Buurtgroep Bordure vraagt om buurtbewoners te betrekken in het concrete groenontwerp en om betrokken te zijn in de aanleg ervan. Creativiteit, respect, en een goede sfeer onder buurtbewoners zullen hier het resultaat van zijn.

In een toekomstgerichte visie passen woningen die aan de passiefhuisstandaard voldoen, wat wil zeggen dat ze nauwelijks verwarming nodig hebben. In een aantal gevallen (bijvoorbeeld in sociale huurwoningen waar niet steeds op de bewoners kan gerekend worden voor een correct gebruik en onderhoud van de installaties) zijn laagenergiewoningen geschikter. Door het simultaan bouwen van een relatief groot project ontstaan er ook mogelijkheden voor de aanleg van collectieve voorzieningen voor de opwekking van energie (zonneboilers en zonnecellen). Voor de Hogeweg zou het stadsontwikkelingsbedrijf gesprekken voeren met passiefhuis-aannemers. Welke keuze de sociale huisvestingsmaatschappijen zullen maken is niet duidelijk, al zou men ook voor de sociale koopwoningen voor passiefbouw kunnen kiezen. Buurtgroep Bordure vindt de keuze voor passief alleszins relevant. De bewoners van een aanpalend bestaand passiefhuis (in de Sint-Bernadettestraat) komen rond met een maandelijks energie- en waterfactuur van minder dan honderd euro: een troef voor de portemonnee en voor het leefmilieu!

VISUELE DIVERSITEIT

Door verschillende architecten elk een deel van het project te laten uitwerken, verkleint de kans dat het project er saai en ééntonig uitziet. In Duitsland kent men het systeem van de "Baugemeinschaft" (bouwgemeenschap), waarbij telkens een zestal bouwheren met één architect in zee gaan om een klein woningblok te ontwikkelen, dat meestal uit enkele rijwoningen en een paar appartementen bestaat. Het systeem heeft als voordeel dat bewoners hun eigen wensen kunnen uitdrukken, en ook een vooruitstrevender architectuur of

een betere afwerking kunnen voorzien dan een doorsnee projectontwikkelaar zou doen. Het stadsontwikkelingsbedrijf pakt voor Project Hogeweg uit met een 'beeldkwaliteitsplan'. In hoeverre dit echt voor visuele diversiteit en esthetiek zal zorgen is nog niet duidelijk.

Om efficiënt ruimtegebruik te verzekeren, en ervoor te zorgen dat er zoveel mogelijk woningen in de stad kunnen komen, is het belangrijk om de woondichtheid hoog te leggen. Dat betekent onder andere een architectuur gebaseerd op rijwoningen en appartementen, kleine privétuintjes of terrassen, collectieve open ruimte, en georganiseerd parkeren. Aan de Hogeweg is vrij veel parkzone voorzien. Het feit dat de archeologische grafheuvels moesten geïntegreerd worden in het ontwerp is daar niet vreemd aan. Alleszins is het des te meer een uitdaging om de parkzone de moeite waard te maken, niet enkel voor de bewoners van de wijk, maar voor alle inwoners van de Dampoortbuurt, waar de bewoningsdichtheid hoog is.

Wonen in de stad is op zich een duurzame keuze. Een inbreiding van de stad, zoals in Project Hogeweg, is dan ook toe te juichen. Aan de Hogeweg zal er ook een ruime parkzone ingericht worden en zal een groenas doorheen de wijk lopen, een duurzame keuze in de dichtbebouwde Dampoortbuurt. Maar een duurzame woonwijk gaat nog een stap verder. Het is nog niet duidelijk in hoeverre de stad Gent daarvoor kiest. Op vlak van betrokkenheid in de groenvoorziening, de nood aan een buurt- en jongerencentrum, het aanmoedigen van duurzaam vervoer en de energieprestatiewaarde van de nieuwe gebouwen werden nog geen duidelijke keuze's gemaakt.

Liesbeth Janssens en Kobe Boussauw

JE KAN DE WERKING VAN 'BUURTGROEP BORDURE' VOLGEN OP DE
GELIJKNAMIGE FACEBOOKPAGINA

cartoon: SebC

ADVERTENTIE

ADVERTENTIE

NIEUWS | OPINIE | ACHTERGROND

*

MO

* M O N D I A A L N I E U W S

✉

SCHRIJF JE IN OP ONZE NIEUWSBRIEF VIA
WWW.MO.BE

f

VOLG ONS OP FACEBOOK VIA
WWW.FACEBOOK.COM/MONDIAALNIEUWS

t

VOLG ONS OP TWITTER VIA
WWW.TWITTER.COM/MONDIAALNIEUWS

MONDIAAL NIEUWS MET INZICHT

WWW.MO.BE

*

De revolutionaire wind die door de Arabische wereld waait heeft ook Iraaks Koerdistan bereikt. Tenminste toch Suleymaniah, de tweede stad in de regio en berucht om haar opstandig karakter. De stad aan de voet van het Zargosgebergte is altijd al de politieke en culturele broeihaard van de regio geweest.

SULEYMANIAH KOMT OP STRAAT

Het is een dagelijkse gewoonte geworden in Suleymaniah. In de late namiddag begint het plein in het centrum van de stad vol te lopen. Vooral jonge mannen, maar ook ouderen en gezinnen met kinderen. Het Bardarki Sara plein, zoals de plek echt heet, is omgedoopt tot ‘Saray Azadi’, wat zoveel wil zeggen als ‘plein van de vrijheid’. Het is duidelijk waar de betogers hun mosterd halen. In de hoek staat een podium opgesteld waar de ene na de andere spreker zijn ding doet. De sfeer is vrolijk maar beslist. Het zit blijkbaar hoog. Vrijdag is de drukste dag. Dan wordt er gebeden en betoogd, net zoals in de rest van het Midden-Oosten op dit moment. De eisen zijn dezelfde als diegene die in gans de regio steeds luider klinken. Vrijheid en waardigheid.

De Koerdische Autonome Regio gold lange tijd als een geslaagd voorbeeld voor de regio. ‘Een eiland van democratie in een zee van dictaturen’, zo klonk het. Ondertussen is gebleken dat dit enthousiasme wat voorbarig was. De onvrede met het bewind van de KDP (Koerdische Democratische Partij) en de PUK (Patriottische Unie Koerdistan) is even groot als elders. Een solidariteitsbetoging voor Tunesië en Egypte op 17 februari liep grondig mis. Drie mensen kwamen om toen betogers het lokale partijgebouw van de KDP bestormden. Sindsdien wordt er elke dag betoogd.

SMEULEND ONGENOEGEN

Nochtans komt de onvrede over het regime van de Koerdische Autonome Regio niet uit de lucht vallen, vertelt Sherko Bekas. Bekas is de meest invloedrijke hedendaagse dichter in het Koerdisch taalgebied. Hij is de zoon van Fayak Bekas, ook een dichter. De man heeft een indrukwekkende staat van dienst. In 1965 sloot hij zich aan bij het Koerdisch verzet tegen het regime in Bagdad. Onder politieke druk verliet hij in 1986 het land en vestigde zich in Zweden. Na de opstand van 1991 keerde hij terug en was minister van cultuur in de eerste Koerdische regering, een functie die hij al na een jaar opgaf. Nu leidt hij de uitgeverij Sardam Publishers en is een gekend gezicht van de oppositie.

“De protesten hier in Suleymaniah en de rest van de regio komen absoluut niet als een verrassing. Er gist al lang iets in Koerdistan. Het ongenoegen onder de mensen heeft verschillende oorzaken, maar in essentie komt het erop neer dat er niet naar hen geluisterd wordt. Problemen zoals corruptie, armoede, werkloosheid,... zijn gekend, maar de overheid is altijd blind gebleven voor de noden van het volk. Dan blijft er geen andere mogelijkheid meer over dan op straat te komen. Het protest is tot nu toe beperkt gebleven. Enkel in Suleymaniah en kleinere steden in de buurt wordt er betoogd. In Erbil en Dohuk, de twee andere grote steden in de regio blijft het rustig. De controle van de KDP is er veel strakker.”

Het is niet enkel omwille van de huidige politieke situatie dat net in Suleymaniah protest uitbreekt. Volgens Sherko Bekas, zelf geboren in de stad, ligt het in de aard van de mensen hier “Suleymaniah is een relatief jonge stad, maar is sinds haar ontstaan altijd het culturele en politieke hart van Koerdistan geweest. Zo goed als alle politieke bewegingen uit de recente geschiedenis van Koerdistan begonnen in Suleymaniah. De opstand tegen de Britten in 1919 vond hier plaats, en Suleymaniah was de eerste stad die in opstand kwam tegen Saddam Hoessein. Daarom is het niet verwonderlijk wat er vandaag gebeurt. We hebben een traditie hier.”

KOPPIGE NIEUWKOMER

In een regio waar minstens een handvol steden claimen de oudste ter wereld te zijn is Suleymaniah een nieuwkomer. De stad werd pas in 1780 gesticht. Toch werd Suleymaniah al gauw een belangrijke plek voor het Koerdisch nationalisme. Dat heeft veel te maken met de figuur van Sjeik Mahmud Hafid Barzanji. Barzanji leidde in 1919 een eerste opstand tegen de Britten die het er voor het zeggen hadden na het instorten van het Ottomaanse rijk. De Britten sloegen terug en Barzanji werd verbannen naar India. In 1922 mocht hij terugkeren in een poging om zo de rust in de regio te herstellen. Tevergeefs, want eens terug in Suleymaniah verklaarde Barzanji Koerdistan onafhankelijk en kroonde zichzelf tot koning. Twee jaar later maakten de Britten daar korte metten mee en voegden het gebied bij de voormalige Ottomaanse provincies Bagdad en Basra. Irak was geboren, de Koerden hadden een nieuwe tegenstander. Er zouden nog meer opstanden volgen.

De corruptie is hier niet minder dan elders in het Midden-Oosten

De inwoners van Suleymaniah zijn bijzonder trots op de reputatie van ‘Suly’, zoals de stad hier wat vlotter over de tong gaat. Niet alleen omwille van haar geschiedenis, ook om haar rol als culturele hoofdstad van Iraaks Koerdistan. Suleymaniah heeft haar universiteiten, en bijna alle onafhankelijke ngo’s en kranten hebben hier hun hoofdkwartier. In het straatbeeld veel jonge mensen met de studieboeken onder de arm. Over Erbil en Dohuk, de twee andere grote steden in de regio wordt wat smalend gedaan. Enkel geïnteresseerd in zaken doen en geld verdienen en lang niet zo ontwikkeld als wij, zo luidt het oordeel over hun stedelijke burens.

Dat is ook wat Hama me op het hart drukt. De man, ergens in de dertig, is architect van beroep. Als we voorbij een park wandelen vertelt hij trots dat hij heeft meegeholpen aan het ontwerp ervan. Best geslaagd. Het park oogt modern en loopt vol met families met kinderen. Moeilijk om voor te stellen dat dit ooit de vrouwengevangenis van het Baathregime van Saddam was. Hama vertelt hoe minstens de helft van het budget voor het park verloren is gegaan. De corruptie is hier niet minder dan elders in het Midden-Oosten, en dat maakt het voor wie wel talent maar geen connecties heeft moeilijk om iets te bereiken. Hama houdt van zijn stad, maar ziet zijn toekomst hier somber in. Diezelfde frustratie

van niet vooruit te geraken is algemeen te horen hier. Dat is jammer, want Iraaks Koerdistan heeft enorm veel mogelijkheden.

NEWRUZ EN CHINA TOWN

Eenentwintig maart markeert niet enkel het begin van de lente, het is ook de dag van het Koerdisch nieuwjaar, Newruz. Dat betekent feest, ook in Suleymaniah, ondanks de protesten van dit jaar. ‘s Middags is het al koppen lopen in het centrum. De mannen in het typisch Koerdische wijde pak, de vrouwen in de meest kleurrijke gewaden, de kinderen in de respectievelijke miniatuurversie. Een dag geleden zijn er grote vuurkorven en stapels hout bijgesleept. Tegen valavond gaat de vlam erin, zoals de traditie het wil. De eer om het vuur op het plein aan te steken gaat dit jaar naar de families van de slachtoffers die bij de protesten omgekomen zijn. Dan wordt er gedanst. Zowel de PUK als de KDP houden hun eigen Newruzfeest, net buiten het centrum. Eenheid is nooit de sterkste kant van de Koerden geweest.

De meest onverwachte kant van Suleymaniah is waarschijnlijk toch de Kaso Mall. Niet dat een winkelcentrum zo speciaal is in Iraaks Koerdistan. Het geld van de olie heeft er een bouwwoede in gang gezet, met wisselend resultaat. Maar Kaso Mall had even goed ergens in China kunnen staan. Buiten houden twee grote Chinese leeuwen hun blik gericht op de moskee aan de overkant terwijl binnen is alles gedecoreerd met Chinese ornamenten. Twee grote vlaggen, de Koerdische en die van de Chinese Volksrepubliek, hangen broederlijk langs elkaar. De winkels worden bijna allemaal uitgebaat door Chinezen. Een jonge Koerd die zelf in een zaak met bouwmaterialen werkt vertelt hoe ze hier terecht gekomen zijn. De laatste tien jaar zijn er in Koerdistan hopen Chinese firma’s neergestreken, aangetrokken door de vraag naar goedkope consumptieartikelen. Dat maakt dat er nu een kleine gemeenschap van zo’n duizend Chinezen in Suleymaniah woont, met bijhorend shopping centrum en supermarkt. Best bevreemdend, zo’n Chinese enclave in wat toch nog altijd Irak is.

Toon Lambrechts

TRADITIE

Foto's: Toon Lambrechts

SLUITER- TIJD

foto's: Bernadette Vandecatsije

Deze foto's zijn gemaakt vanuit een raam aan de achtergevel van een aanpalende woning. Zoals op de foto's te zien, is er in de alfabetische rangschikking van de garageboxen een fout geslopen. Dit werd als ijkpunt gekozen voor de reeks. Het zijn kruimels, maar ze geven wel iets weer van de stemming die er hangt en van de activiteiten die er gaande zijn. Het is een sfeer eigen aan een terrein dat zowel privé als publiek is, zowel gespannen als gesloten, maar het doet ook vredig aan.

Op dit terrein, door de omwonenden het 'boerenhof' genaamd, bevinden zich momenteel garageboxen. Ooit moet het keurig onderhouden geweest zijn, nu ligt het terrein er verwaarloosd bij. De oorspronkelijke eigenaar is overleden en na wat tussenstappen werd het door de stad aangekocht om er een parkeerterrein aan te leggen. Het stadsbestuur bleek niet doof voor de vraag van de omwonenden om groen in plaats van parkeerruimte te voorzien. Er komt een plan waarin met de verzuchtingen van de buurt rekening zal worden gehouden, zo werd beloofd.

De binnenruimte bevindt zich in het Rabot, tussen de Schommelstraat, de Kwakkelstraat en de Pannestraat.

WIL JE OP DE HOOGTE WIL GEHOUDEN WORDEN VAN WAT GEBEURT OP DIT TERREIN, STUUR EEN BERICHTJE
NAAR BOEREHOF@HOTMAIL.COM

WELKOM

>>

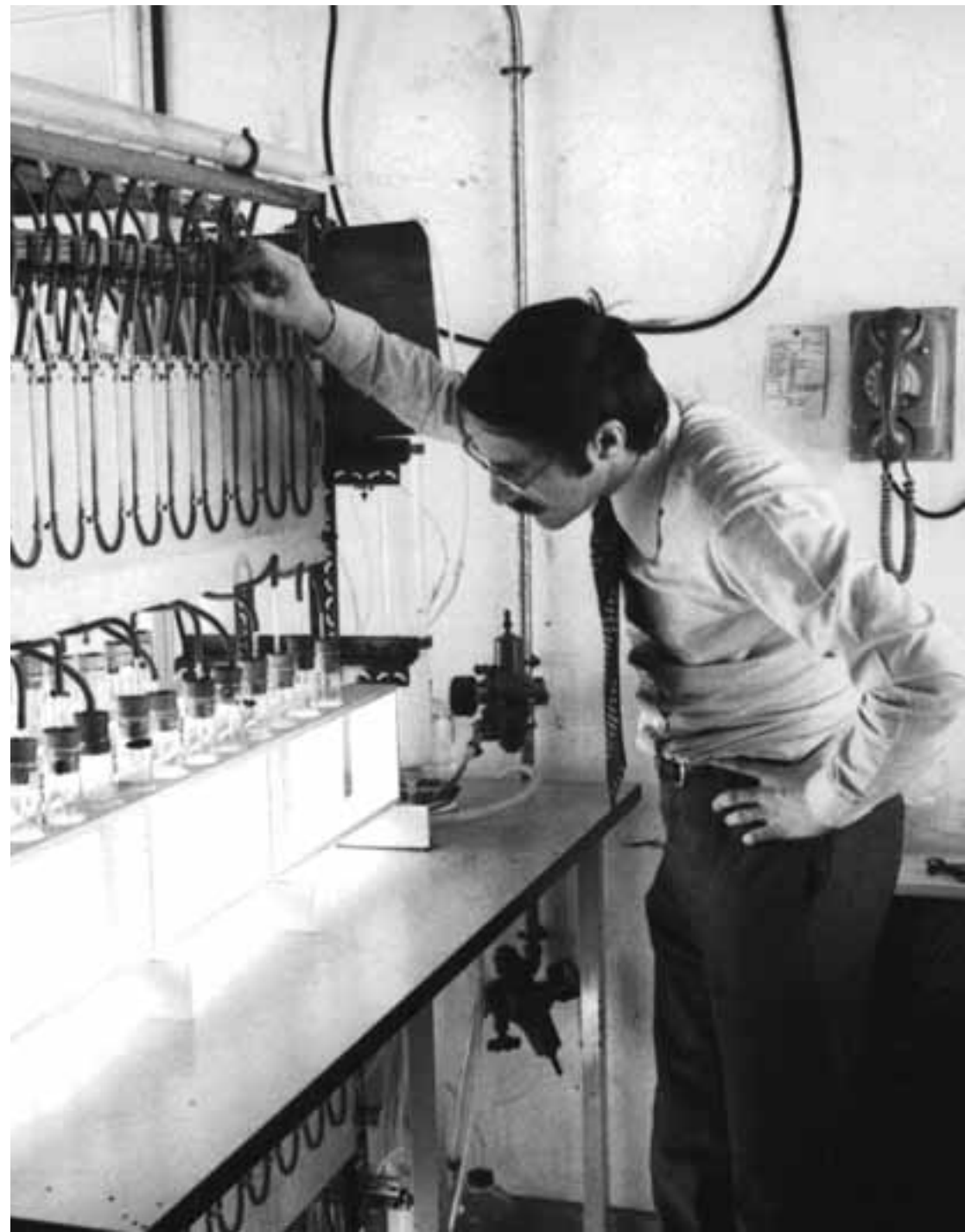
OP HET BOERENHOF

Foto onder: Pieter Morlion

Foto's onder en boven: Collectie Universiteitsarchief Gent

DE STERRE

Het stedelijke landschap van Gent en het collectieve geheugen van de Gentenaars bevatten tal van verwijzingen naar de universiteit en haar gebouwen, studenten en professoren. ‘Plaatsen van herinnering’, noemen we de plekken waar de universiteit zich verankerde in de stad. Het project UGentMemorie gaat op zoek naar deze plaatsen van herinnering en onderzoekt het gemeenschappelijk geheugen van stad & universiteit. Na de Blandijnberg en de Overpoortstraat is het nu de beurt aan De Sterre, de groene campus van de Wetenschapsfaculteit.

Niets lijkt te kloppen aan De Sterre: de vijf monolieten zijn te grijs, de grasperken te uitgestrekt, de verbindingswegen te rustig, het contrast met de omgeving te radicaal. De Sterre is een wat bevreemdende enclave in de stad die in tegenstelling tot de naburige campus van het Universitair Ziekenhuis nauwelijks stedelingen over de vloer krijgt. De vervreemding tussen stad en universiteit lijkt hier totaal. Dat heeft veel te maken met het tijdsgewricht waarin de campus werd neergepoot. Universiteiten en wetenschap ondergingen in de jaren 1950 en 1960 een immense schaalvergroting en dat had repercussies voor de relatie van de universiteit met de stad. Met De Sterre trok de universiteit zich fysiek terug uit de stad en creëerde ze een ideële en geïsoleerde site waar aan suprapstedelijk en zelfs supranationaal onderzoek kon worden gedaan.

EEN CAMPUS VOOR DE NIEUWE UNIVERSITEIT

In 1817 kan niemand vermoeden dat de prestigieuze maar kleinschalige – in haar eerste academiejahr telt de UGent slechts 190 studenten – onderwijsinstelling zal uitgroeien tot een onderzoeksmastodont met 32.000 studenten. Vanaf het einde van de 19de eeuw overstijgt de universiteit het stedelijke niveau en tijdens het interbellum komt het daarenboven tot een ideologische wig tussen de vernederlandste UGent en Gand Français. Maar de echte kentering in de stads- en universiteitsgeschiedenis komt er na de Tweede Wereldoorlog. Net als alle andere Europese universiteiten wordt de UGent dan geconfronteerd met een schaalvergroting die de verhouding met de stad onder druk zet. Dankzij een nieuw studiebeurzensysteem stijgt het studentenaantal van 2.200 in 1945 tot 12.200 in 1970. Dat is een vervijfvoudiging! Om de studentenstroom op te vangen zijn niet alleen meer auditoria, leslokalen en laboratoria nodig. De universiteit moet de stad ook bijspringen in woon- en eetvoorzieningen en bouwt homes en resto's.

De groei van de naoorlogse universiteit beperkt zich niet tot de studenten- en personeelsaantallen. Wetenschappelijke doorbraken op het vlak van (kern)fysica, genetica en geneeskunde kunnen slechts verwezenlijkt, of zelfs maar bijgebeend worden, als onderzoekers, universiteiten en landen hun wetenschappelijke en financiële krachten bundelen en de laboratoria en onderzoeksgroepen anders organiseren. Big Science, de hoogleraar-manager en publiek-private geldstromen doen hun intrede en luiden een nieuw wetenschappelijk tijdperk in. De breuk met het verleden wordt door tijdgenoten zeer expliciet ervaren en elke eerstesteenlegging of inhuldiging is voor Gentenaars en academici een fysieke confrontatie met de Nieuwe Universiteit.

Passend bij hun moderniseringsideeën dromen de universiteiten van monofunctionele sites, waar onderzoekers en studenten zich onbegrensd en onbelemmerd kunnen terugtrekken om aan wetenschap te doen. Dat campusmodel komt overgewaaid uit de Verenigde Staten en wordt in de jaren 1960 en 1970 duchtig gekopieerd door Europese universiteiten die er een finale oplossing in zien voor alle uitdagingen van de Nieuwe Universiteit. Ook de UGent laat zich verleiden door het model. Behalve allerlei grijze en functionele uitbreidingen van de sites in de Voldersstraat, Sint-Pietersnieuwstraat en Ledeganck ontgint de universiteit daarom nieuwe uitgestrekte terreinen in het zuiden van de stad.

DE ZUIDELIJKE STADSRAND

Het gebied ten zuiden van de 17de eeuwse stadsomwalling is tot in de 20ste eeuw zeer landelijk gebleven. De boeren van ‘Sint-Pieters-Buiten’ – zoals deze buurt heet – leven er van de opbrengst van de groenteverkoop in de Gentse industriestad. Hun rustige leventje wordt in de 19de eeuw enkel verstoord door de spoorlijn Gent-Kortrijk, de huidige De Pintelaan en het militaire oefenterrein de Galgenkouter. Defensie heeft er wel van gedroomd om in de buurt een nieuwe kazerne te bouwen maar is niet verder gekomen dan het aanleggen van enkele straten met militaire namen zoals Krijgslaan, Onafhankelijkheidslaan en Vaderlandstraat. Vanaf het begin van de 20ste eeuw krijgt de Gentse bourgeoisie, op de vlucht voor de verstikkende fabrieksrook in het stadscentrum, de buurt in het vizier. Twee gebeurtenissen luiden de toekomst van Sint-Pieters-Buiten als residentiële stadswijk in: de komst van het Sint-Pietersstation in 1910-1913 en de Wereldtentoonstelling in 1913. Na de Eerste Wereldoorlog verkavelt het stadsbestuur het tentoonstellingsterrein tot een elite burgerwijk met alleenstaande woningen omringd door groen en hekwerk: het Miljoenenkwartier. Nog zuidelijker dan het Miljoenenkwartier tekent Fritz Coppieters een plan voor het Quartier du Sterre volgens het ‘tuinstadidee’, waarbij alleenstaande en koppelwoningen worden ingepland in een groen kader. De suburbanisatie van Gent heeft zich ondertussen ingezet: in het midden van de 20ste eeuw transformeert de volledige rand rond Gent tot een lappendeken van buitenwijken.

Net zoals de universiteit met haar futuristische campussen een antwoord formuleert op de uitdagingen van de Nieuwe Universiteit, ziet de stad heil in megalomane infrastructuurwerken om de Nieuwe Stad te ontsluiten. In 1956 wordt het viaduct van de E40 (toen E5) en in 1960 dat van de E17 (toen E3) in gebruik genomen. Tussen 1965 en 1969 wordt – met de hulp van de UGent-ingenieurs – de Ringvaart gegraven als alternatief voor de bochtige binnenwateren.

OP ZOEK NAAR COHESIE

Het is dus niet zo verwonderlijk dat de universitaire campussen uiteindelijk in dat moderne maar open zuiden van de stad terechtkomen. Evenmin is het verbazend dat het de faculteiten Wetenschappen en Geneeskunde zijn die er zich terugtrekken: zij ondervinden de meest ingrijpende evoluties en worden geconfronteerd met een aanhoudende stroom van gesofisticeerde en omvangrijke apparatuur. Als de nood op zijn hoogste is, kan Jan Gillis aan het begin van de jaren 1960 de overheid overtuigen om het militaire oefenterrein van de Galgenkouter, een terrein van 2,5 hectare, te herbestemmen als campus voor de Wetenschappen. De eerstesteenlegging volgt op een steenkoude 18 februari 1963 en twee jaar later kan het laboratorium voor Kristallografie en Studie van de Vaste Stof als eerste campus De Sterre betrekken. Uiteindelijk verrijzen er vijf grote blokken, het stervormige S8-gebouw en verschillende schuren, loodsen, werkplaatsen en bijgebouwen. De onderzoeks- en onderwijs-site zal in de loop van de jaren aangevuld worden met allerlei faciliteiten voor personeel en studenten. Vlakbij de Sterre en het Academisch Ziekenhuis bouwt de universiteit in 1966 Home Astrid en Home Boudewijn en sinds 1971 kunnen de

studenten en het personeel van de Sterre terecht in een eigen studentenrestaurant.

Net als bij de andere gebouwen die de universiteit in de jaren 1960 en 1970 bouwt, primeren snelheid, prijs en functionaliteit boven architecturale klasse of stedelijke integratie. De grijze monolieten versterken het isolement van de Sterre en er is, anders dan bij de sites in het stadscentrum, nauwelijks sprake van een sprankelende stedelijke of studentikoze omgeving. Het verklaart waarom studenten op het einde van de jaren 1990 niet staan te springen voor de bouw van een nieuw, modern home bij de Sterre. Maar de universiteit moet zich opnieuw schikken naar de hoogdringendheid en de financiële en ruimtelijke beperkingen. Home Bertha De Vriese, genoemd naar de eerste vrouwelijke arts die afstudeerde aan de Gentse universiteit, heeft uiteindelijk wel een veel menselijker en groener uitzicht heeft gekregen dan haar voorgangers.

STAD VAN KENNIS EN CULTUUR

Hoewel de academische bestuurders er in de jaren 1950 en 1960 van droomden, is de UGent geen campusuniversiteit geworden. Ze spreidt zich na bijna 200 jaar geschiedenis in tientallen adressen uit over Gent en haar buurgemeenten. In het scharnierjaar 1968 sprak rector Pieter Lambrechts profetische woorden: ‘Wij doen er goed aan de Universiteit in het Gentse stadsbeeld te houden. Uiteindelijk zal blijken, ik ben ervan overtuigd, dat, ondanks een ogenschijnlijke dispersie, een gelukkige en logische combinatie tot stand wordt gebracht die evenzeer aan de stad Gent als aan de Universiteit ten goede zal komen.’

Vandaag zijn stad en universiteit ruimtelijk en economisch met elkaar vergroeid. Omdat een leven zonder elkaar niet denkbaar is, trachten beide hun mobiliteits-, huisvestings-, cultureel en sociaal beleid in overleg uit te bouwen. Aangejaagd door de almaar stijgende studentenaantallen is de UGent opnieuw ijverig aan het bouwen en verbouwen. De focus ligt in deze episode op de site van de Sint-Pietersnieuwstraat, de verbindingssas tussen de ‘oude universiteit’ in de Voldersstraat en de zuidelijke campussen. De relationele kentering vertaalt zich andermaal in een ruimtelijke ontwikkeling.

Fien Danniau

WWW.UGENTMEMORIE.BE

UGENTMEMORIE

Geschiedenis, herinneringen, tentoonstellingen,
activiteiten en wandelingen op
www.UGentMemorie.be

DE NIEUWE START VAN TRAPKRACHT

Zoals elke eerste woensdag van de maand om 18.33u staat de fietserkaravaan klaar aan het Zuid om de stad euhm... veilig te gaan maken. Wanneer ik de weg naar het Zuid afroets, zie ik de bonte bende al staan. Studenten die zich even hebben losgerukt van hun boeken, activisten, ouders met kinderen, pubers die wat onwennig in het rond kijken... Kortom, bijna heel Gent is hier vertegenwoordigd.

Op donderdag drie maart kreeg Trapkracht Gent een tweede leven. Ik was erbij. De denktank achter Trapkracht is erg heterogeen. Onder de aanwezigen waren er ouders die bezorgd zijn om hun schoolgaande kinderen, mensen van (Jong) Groen!, van Climate Justice Action, de fietsersbond en studenten die de critical mass op twee wielen in andere landen zagen zegevierend op straat.

Naast de duidelijke boodschap 'meer veiligheid voor fietsers op straat' stelt Trapkracht een aantal andere problemen aan de kaak. Neemt de auto niet teveel ruimte in die besteed had kunnen worden aan groen of aan speelruimte? Brengt de fiets niet meer rust in de stad? Hoe kunnen we allochtonen meer betrekken in de Gentse fietscultuur? Is de fiets geen evidente keuze in tijden waarin alles op alles gezet moet worden om massaal minder CO2 uit te stoten?

Wie er ook bij was vanaf dag één was de toen zelf nog kersverse Fietskeuken. De Gentse Fietser krijgt niet alleen de kans om zich te laten horen, hij kan voortaan ook zijn fiets voor een vrije bijdrage repareren in de Fietskeuken. Handig maar ook gezellig, want de vrolijke groep studenten die zich achter het project hebben geschaard zien het groots. De fietskeuken wil een stempel drukken op de stad. Fietsen

Prettig veilig fietsen is een dooernstige zaak

is een sociaal gebeuren, je fiets repareren dus ook. Terwijl je wat staat te klussen, of omdat je ineens beseft hebt dat geklets over fietsen en een lagere CO2 uitstoot je sneller aan een lief zullen helpen dan wat corny oneliners of het internet. Je gaat er bijna van hopen dat je fietsrem het morgenvroeg niet meer doet.

Trapkracht is in Gent eigenlijk geen nieuw fenomeen, maar leeft een tweede leven. "Ik vind het wel goed dat Trapkracht zijn naam heeft behouden," zegt Yan. "Ik hoop alleen dat er weer een beetje dezelfde invulling komt. Vroeger was het allemaal meer DIY (do it yourself). Dat had het grote voordeel dat de hele groep zich even betrokken voelde, wie vooraan reed koos de weg. Maar ik vind het ook wel tof dat er vandaag zoveel verschillende soorten Gentenaars en kinderen meedoen! We moeten er alleen voor blijven zorgen dat Trapkracht meer blijft dan een gezellige fietstocht. Nu nog de oude Trapkrachters er weer bij krijgen!"

"Er is vandaag wel wat meer organisatie op voorhand", zegt Jos, "en dat vind ik wel goed. Het zorgt ervoor dat er meer op veiligheid gelet wordt, zodat ouders met kinderen

het ook leuk vinden om te komen." Tom springt bij. "Er moet een keuze gemaakt worden tussen wat politiek of een grotere groep." Sterre reageert daarop. "Het is toch wel heel belangrijk dat het inhoudelijk blijft. We kunnen Trapkracht niet loskoppelen van een algemener maatschappelijk debat over milieu. Ik organiseer deze Trapkrachten mee maar ben zeker ook nieuwsgierig naar wat we van 'de vorige generatie' kunnen leren."

Marte heeft al behoorlijk wat Critical Masses gedaan. "Het is me toch opgevallen dat de Gentse variant heel erg braaf is. Daarnet reden we in de Sleepstraat bijvoorbeeld langs een kant van de weg waardoor dat auto's ongehinderd konden passeren. Zo geef je toch geen boodschap meer?" Yan zegt: "Veiligheid is sowieso ook belangrijk. Maar ik denk dat we dat wel kunnen combineren met een wat eigenzinnigere aanpak. Meer communiceren met de auto's en vooral, voor onze eigen veiligheid zorgen. De flikken zullen er altijd zijn, ze hebben geen uitnodiging nodig. Nu zijn we te afhankelijk

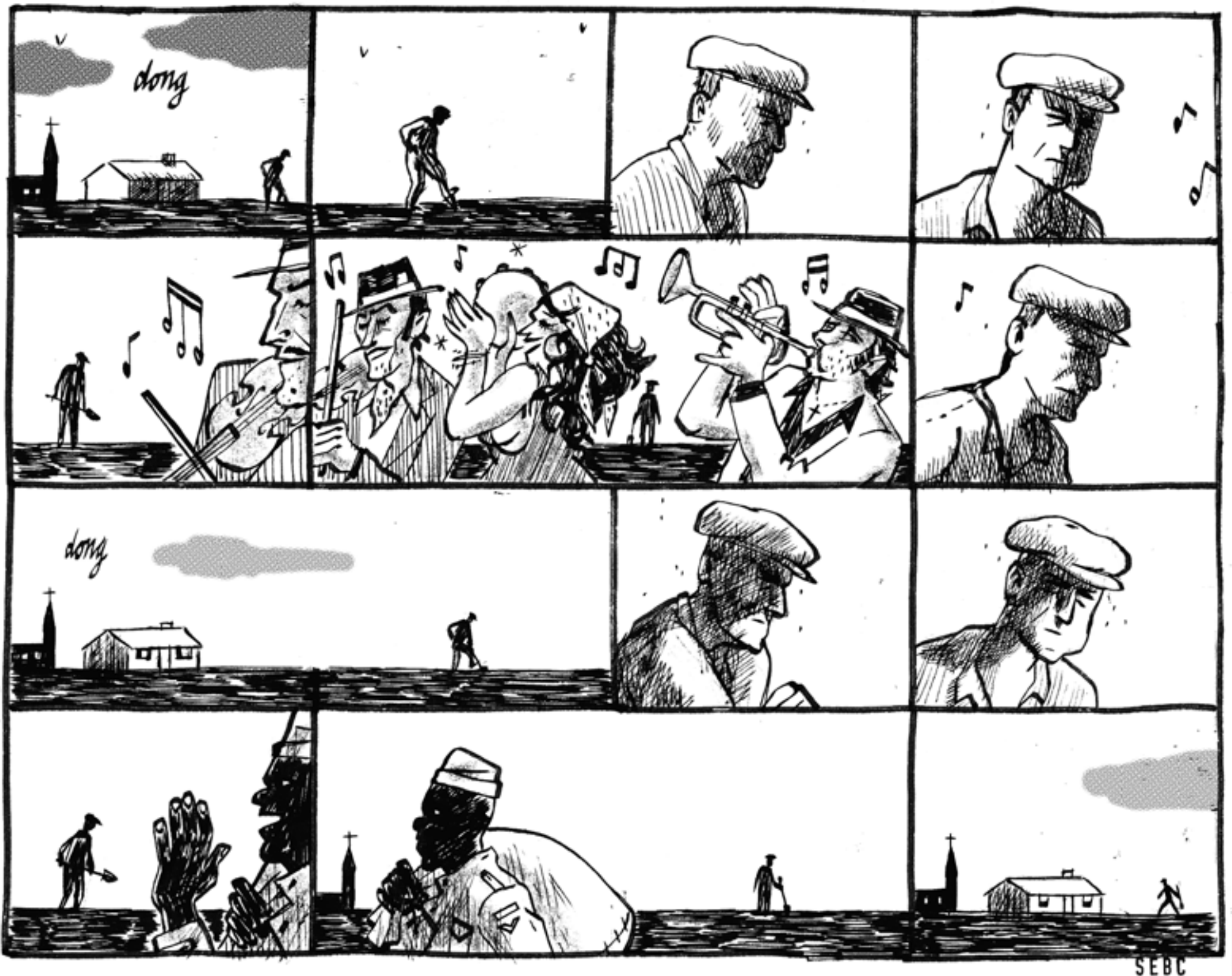
van hun goedkeuring terwijl we niets illegaals doen. 'We storen het verkeer niet, we zijn het verkeer'."

Als ik thuis kom bekijk ik een briefje dat ik toegestopt kreeg. Op vrijdag 10 juni om 18.00 uur organiseert de Fiet-sersbond een dodenwake voor Geert Verdonck die gegrepen werd door een vrachtwagen en de klap niet overleefde. Op de brug van de Della Faillelaan tussen Zwijnaarde en Merelbeke betuigen ze hun steun aan familie en vrienden. Ook dit is trapkracht; in Gent worden er jaarlijks 700 ongevallen geregistreerd. De roep om veiligheid is dus allesbehalve symbolisch. Want prettig veilig fietsen is een dooernstige zaak.

Sara Maissin
Foto: Daan Oostveen

[HTTP://TRAPKRACHT.BE/](http://trapkracht.be/)
[HTTP://WWW.FIETSKUKEN.ORG/FK/](http://www.fietskeuken.org/fk/)

→ GANGMAKERS

ZAL 'T BLIJVEN GAAN?

DE OUDSTE NOG BESTAANDE STUDENTENVERENIGING VAN GENT

Het vrije denken in Gent beleeft een nieuw hoogtepunt. Studentenvereniging 't Zal Wel Gaan zit in een periode van hoogconjunctuur. Dat Tom Lanoye en Herman Balthazar prominente ex-leden van 't Zal zijn is bekend. Maar waarvoor staat en stond het Taalminnend Studentengenootschap eigenlijk? Biografie van een anarchistische vrijdenkersvereniging.

De oorsprong van 't Zal Wel Gaan ligt bij drie leerlingen van Gentse atheneum aan de Ottogracht die in 1852 een Vlaamse kring oprichten onder invloed van de prille Vlaamse beweging. Stichtend lid Julius Vuylsteke zal het initiatief meenemen naar de Gentse rijksuniversiteit, waar hij in het academiejaar 1853-1854 het Taalminnend Studentenge-

nootschap 't Zal Wel Gaan opricht. Het motto "Klauwaard en Geus" drukt een tweeledige bekommernis uit: de jonge Vlaamse beweging en het verzet tegen de macht van de kerk. De leden kwamen uiteraard uit de liberale burgerij, zoals we kunnen verwachten van een 19e eeuwse studentenvereniging van een universiteit met 318 studenten.

In 1857 spreekt de kerk de ban uit over de literaire almanak van 't Zal. Bij de latere ludieke tonzittingen van de vereniging zullen speeches van leden eveneens beloofd worden met een "ban".

Vanaf 1870 worden de tijden woeliger: de Frans-Duitse oorlog, de commune van Parijs, een schoolstrijd, het teloorgaan van de Eerste Internationale, groeiende studentenaantallen en een steeds grotere katholieke vertegenwoordiging onder die studenten. De politieke tegenstellingen staan op scherp staat en 't Zal plukt daarvan de vruchten, in de vorm van groeiende ledenaantallen.

In 1885 wordt ter ere van de vijfentwintigste studenten-almanak een bond voor oud-leden opgericht. Deze bond, kortweg de BOL genoemd, zal van meet af aan over tal van

politieke en levensbeschouwelijke onderwerpen botsen met de jonge generaties. Deze dynamiek tussen leden en oud-leden is zelfs bepalend voor de identiteit van 't Zal.

VLAAMS OF LIBERAAL?

In de periode rond 1885 maakt 't Zal deel uit van commissies en verbonden die pleiten voor een vernederlandsing van het hoger onderwijs. In 1904 leidt die strijd zelfs tot een schisma. Aangezien in het parlement enkel de christendemocraten een vernederlandsing van het hoger onderwijs genegen zijn, stellen een aantal 't Zallers voor deze Vlaamsgezinden te steunen. De motie haalt het niet, maar een antiliberaal fractie besluit uit het genootschap te stappen, met als argument dat 't Zal apolitek zou moeten zijn en de nadruk moet leggen op zijn vrijzinnige en Vlaamse karakter.

De overgebleven liberale (en een enkele socialistische) vrijzinnigen van 't Zal zullen, zeker tijdens de Eerste Wereldoorlog, steeds huiveriger worden voor het nieuw Vlaams radicalisme. De Vlaamse vrijzinnigheid raakt in een impasse, aangezien ze niets te maken wil hebben met deze nieuwe generatie Vlaams-nationalisten.

Dit zal na de Eerste Wereldoorlog een belangrijk twistpunt worden tussen het Jong 't Zal en de oud-ledenbond. De studenten zullen immers meer en meer gebruik gaan maken van faciliteiten die de nieuwe Vlaamse beweging hen aanbiedt en ze verwerpen de liberale positie van de oud-leden.

De revival van de jaren '30 uit zich in intellectuele creativiteit en ludieke bijeenkomsten vol zelfkritische en cynische humor, wellicht ter compensatie van de heftige confrontaties en schisma's de jaren ervoor. Dit zal ook leiden tot een steeds groter antifascistisch engagement. Het ludieke antibestuur van 't Zal bestaat steeds vaker uit militante communisten, waarvan er twee zelfs zullen sneuvelen in de Spaanse burgeroorlog. Een groot aantal leden zal omkomen in de oorlog en na de Tweede Wereldoorlog zal 't Zal blijven strijden tegen het fascisme.'t Zal breekt dan ook volledig met de nationalistische Vlaamse beweging en de communistische vertegenwoordiging blijft groot.

DE JAREN '60

Door het antiautoritaire en anarchistische elan van de tijd neemt 't Zal het bijkomende motto Geen God, Geen Meester aan. De mooiste periode van 't Zal Wel Gaan is die tussen 1965 en 1967. Dit was het hoogtepunt van de provobewe-

ging, waar alle 't Zallers in die tijd deel van uitmaakten. De naoorlogse generatie reageert tegen de consumptiemaatschappij. Dit is niet wat ze willen. Drie thema's leven sterk: de revolutie in Cuba, de oorlog in Vietnam en het existencialisme.

Provo zal zich uiteindelijk ontbinden in 1967. Onder druk van maoïstische en trotskistische groeperingen wordt de jongerenbewegingen teveel orde en discipline opgelegd. Bovendien zien ze dat de arbeidersgroepen uiteindelijk liever kiezen voor een autootje en een tv, dan voor de revolutie. Ze besluiten dat als ook de arbeiders vallen voor het consumptiekapitalisme het geen zin heeft om nog te vechten.

Na het einde van provo sluit een groot aantal leden zich aan bij trotskistische en vooral maoïstische studentenbewegingen. Dit werd ruimschoots gecompenseerd door de aanwas vanuit een nieuwe generatie, die juist niet op een politieke lijn wilden doorgaan.

In de tweede helft van de jaren '70 neemt de belangstelling af, tot er eind jaren '70 nog maar enkele leden over zijn. Maar begin jaren '80 beleeft 't Zal een nieuwe hoogtepunt met mensen als Luc Taillard en Tom Lanoye. In 1981 verschijnt er weer een almanak van 't Zal. Onder impuls van Tom Lanoye richt 't Zal een literair tijdschrift op: 't Zwarte Gat.

Eind jaren '80 werd't Zal twee jaar lang in stand gehouden door één lid, Philip François, die elke dinsdagavond met zichzelf samenkwam en monologen hield en daar verslag van maakte. Door zijn vertegenwoordiging van 't Zal in de officiële organen van de universiteit kon het studentengenootschap statutair overeind blijven.

De jaren '90 zullen opnieuw een hoogtepunt betekenen voor 't Zal. Mark Duyck, lid uit die tijd en huidig voorzitter van de oudledenbond vertelt dat er in die periode een wild allegaartje mensen uit zeer uiteenlopende studierichtingen lid was van 't Zal. Uit deze dynamiek zal zelfs een sociaal-liberale denktank met de naam "V" ontstaan. Ook zullen honderden studenten zich naar aanleiding van een campagne van 't zal laten 'ontdopen'.

Na de eeuwwisseling dooft dit enthousiasme echter weer uit en 't Zal loopt weer leeg. Alex Klijn, lid uit de jaren '90, werd aangezocht om nieuwe leden te werven. Begin 2004 organiseerde SKEPP in samenwerking met 't Zal een avond met James Randi. Enkele geïnteresseerden zouden daarna samenkomen op de zolder van café Bluesette. Tussen de emmers spaghettisaus en onder goedkeurend oog van een groot wit jezusbeeld zou hier een nieuwe generatie 't Zallers tot leven komen.

Volgens Joris Luyckx, huidig lid van 't Zal, komt het succes van het genootschap door het feit dat het een van de enige expliciet apolitieke verenigingen is. Tegen het licht van de groei van de studentenpopulatie heeft een neutrale en inhoudelijke vereniging een extra aantrekkingskracht. Daar staat volgens hem wel tegenover dat het expliciete atheïsme ook weer bepaalde mensen afschrikt, die een antireligieuze houding in de trant van de new atheïsts afschrikwekkend vinden. Ook het feit dat de universiteit steeds bureaucratischer wordt draagt volgens sommigen bij aan het succes t Zal.

Het woord Taalminnend slaat historisch gezien natuurlijk op de Vlaamse beweging. Vandaag interpreteert't Zal Taalminnend meer als liefde voor poëzie, retorica en schone letteren. Een uitzondering vormt de NSV-kwestie. In 2009 zou er in het PFK, waarin alle erkende politieke en filosofische verenigingen van de universiteit zetelen, een stemming

Het feit dat de universiteit steeds bureaucratischer wordt draagt volgens sommigen bij aan het succes van 't Zal

plaats vinden over toelating van het NSV. Na avonden lang uiterst verscheurende discussies besloot een meerderheid van de leden om vóór toetreding te stemmen. De beslissing bleef echter uiterst controversieel. Voor de linkse partijen, die altijd nauw met 't Zal hadden samengewerkt, was het nu afgelopen. Ook enkele oudleden waren woest. Bij een latere herstemming in het PFK stemde 't Zal uiteindelijk niet, maar verliet demonstratief de zaal.

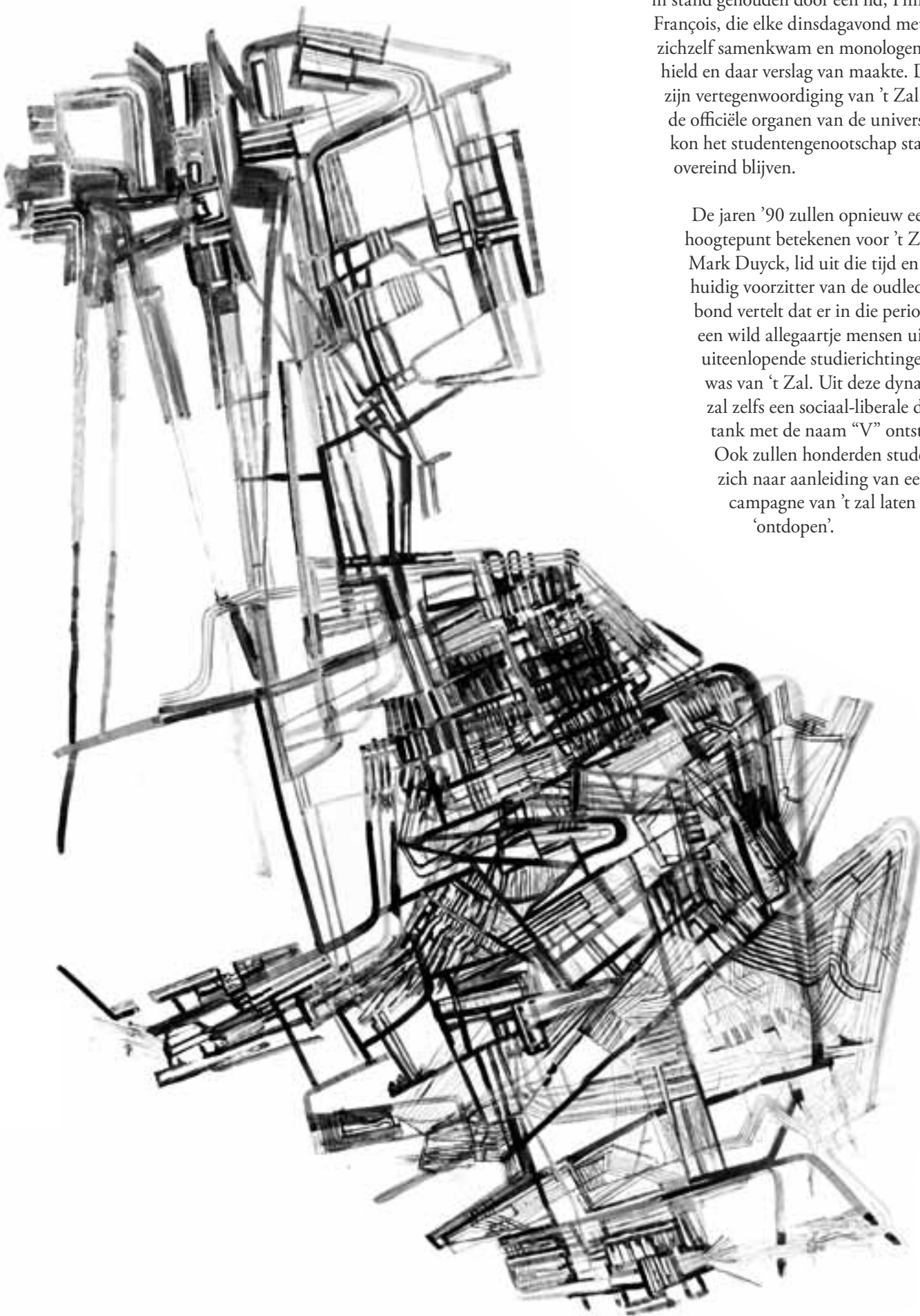
SM & WETENSCHAP

De hoogconjunctuur van 't Zal heeft geleid tot het ontstaan van een aantal verwante verenigingen. 'Kafka' werd opgericht door een aantal informatici en ingenieurs die zich meer willen richten op de rol van de wetenschap onder vrijdenkers. Deze vereniging zal aan de ene kant zorgen voor concurrentie, maar aan de andere kant ook een potentieel opleveren voor samenwerking.

Veel ophef heeft ook de oprichting van de studentenvereniging Kajira veroorzaakt waarvan. enkele stichtende leden eveneens actief waren en zijn in 't Zal. Kajira pleit voor een grotere acceptatie van bdsm: bondage en sadomasochisme. 't Zal wel gaan discussieert zelf ook regelmatig over een liberalere seksualiteit, in de Gentse traditie van Jos van Ussel en Jaap Kruithof.

Ongetwijfeld zullen er in de toekomst weer minder vette jaren komen voor 't Zal. Voor 't Zal maken deze conjunctuurgolven deel uit van haar essentie. Het laat vooral zien dat het Taalminnend Studenten Genootschap zich nergens aan onderwerpt, noch aan God, noch aan een meester. 't Zal wel gaan, zeker?

Daan F. Oostveen
Illustratie: François Van Damme

WIJK IN BEEELD

In mei zette Victoira Deluxe vzw de kroon op het werk van een driejarig sociaal-artistisch wijkproject in Tolhuis-Sluzeken-Ham. Videoreportages, een documentaire en foto's werden tentoongesteld in de kraaknieuwe Expeditie, de toekomstige thuis van de organisatie. Het startschot is gegeven om de wijk van een nieuwe toegankelijke interculturele ontmoetingsplaats te voorzien. Want de ambitie blijft om de Turkse en "Vlaamse" gemeenschap dichter bij mekaar te brengen. "Er moeten meer contacten tussen de twee groepen komen, meer communicatie is essentieel", bepleit buurtbewoner en deelnemer aan het project, Semih Erikçi.

"We wilden met dit project in beeld brengen wat de bewoners zelf over hun wijk denken. We merkten bijvoorbeeld dat er heel wat gemeenschappelijke klachten zijn zoals agressief rijgedrag en het sluikestorten", vertelt Dominique Willaert van Victoria Deluxe. Het project was in het begin een samenwerking tussen verschillende universiteitsstudenten en begeleiders van de Ugent en de KUL. Ook mensen zoals Paul Blondeel en Tienstien staken een handje toe om studenten de wijkruimtes te leren lezen, en verhalen te sprokkelen. Maar, de participatie stopte daar niet. Men ging aan de slag aan de hand van digital storytelling. Een zeer gevarieerde groep van tien buurtbewoners leerde onder begeleiding van een professional werken met een filmcamera om hun leefomgeving op hun eigen manier in beeld te brengen. "Zij kwamen samen om de beelden die zij maakten te bekijken en onderling te bediscussiëren. Dit was een zeer aangenaam leerproces voor alle deelnemers", stelt Dominique, "een methodiek die absoluut voor herhaling vatbaar is".

Een van de grote onderwerpen tijdens de ontwikkeling van het project was dat Belgen en Turken/Belgen in gescheiden werelden blijven leven. Een thema dat Victoria Deluxe nauw aan het hart ligt. Er werd dan ook gekozen om dit onderwerp centraal te stellen in de verdere uitwerking van het project. Dit leverde de kritiek op dat de gemeenschappelijke sociaal-economische problemen die vele buurtbewoners raken – ongeacht hun afkomst – te weinig in het project

aanwezig waren. "Het zijn keuzes die je moet maken", zegt Dominique, "de zwaartepunten van het project werden de documentaires "Iets korter alstublieft?", "De weg van de ontheemding" van Semih Erikçi en enkele kortere video's rond het thema wonen".

Deze kortere reportages waren te bekijken net voor toeschouwers de langere documentaire konden zien. Het project wonen toonde niet alleen een diversiteit van verhalen over manieren van wonen zoals een gemeenschapsproject, alleenstaande bewoners of een jonge dokwerker die je Gent rond meeneemt in zijn verhuisverhalen. Ook de diversiteit aan groepen en mensen zoals burgers van Turkse origine, arbeiders, middenklassengroepen en de 'onbewerkte' spontaniteit waren een mooie aanvulling op de langere documentaire.

TURKSE ZELFCENSUUR

De aandacht en betrokkenheid van Turkse buurtbewoners verkrijgen is geen makkelijke opdracht. "De Turkse gemeenschap is een zeer gesloten groep. Ook in dit project zijn we op die muur blijven lopen. De meest interessante gesprekken met Turkse vrouwen hebben we niet mogen registreren op camera. Zij deden aan zelfcensuur en wilden enkel off record hun verhaal doen. Dat is bijzonder jammer", vertelt Dominique. Dit merk je ook aan de lange documentaire "Mag het een beetje korter?" waar vooral het autochtone verhaal

Vragen over racisme werden beantwoord maar lagen toch wat gevoelig

over migratie en allochtonen aan bod komt. Vooral autochtone bewoners die al decennia in de gemixte wijk wonen, nemen je mee doorheen hun leven, de veranderende ruimte en groepen in de wijk en vertellen je languit over de moeilijke, en soms dubbelzinnige interacties met de Turkse gemeenschap. Het vormt een mooi schilderij met diverse lagen die het historische verhaal van de wijk kleurt.

De burgerschapspraktijken die worden getoond zijn soms grappig, incoherent en twijfelend, wat paternalistisch, vol geloof en ongelooft, ... Eigenlijk schetsen ze vooral doorleefd en authentiek de wijk op het ritme van het alledaagse. Burgerschap en participatie mogen dan wel mooie klinken, het zijn geen toverwoorden. Voor mensen die economisch proberen te overleven zijn ze eerder ridicuul. De belangstelling voor sociale interactie en verrijking wordt meestal groter als men een bepaald opleidingsniveau en men een zekere socio-economische stabiliteit heeft bereikt. Dominique: "Men ziet bijvoorbeeld zeer duidelijk dat hoger opgeleide Turken wegtrekken uit de wijk en in meer rustige randgemeenten van Gent gaan wonen. Zij zoeken zeer bewust meer interactie op met de "witte" Vlamingen, willen hun kinderen naar gemengde scholen sturen. Lager geschoolden daarentegen blijven wel makkelijker in buurten wonen waar alle dagelijkse contacten – met de burens, met de bakker.. – in het Turks kunnen verlopen."

20

Ontmoediging is echter niet op zijn plaats. Zoveel blijkt uit de vele andere bemoedigende signalen en samenwerkingen die tijdens het project naar voor kwamen. Uit de hoek van een aantal Turkse jeugdhuisen, zoals Jeugdhuis Istiklal, kwam de expliciete vraag naar meer initiatieven die hen in contact brengen met "Belgen". "Velen van hen zijn laagopgeleide Turkse jongens die nauwelijks notie hebben van de "witte" Belgische leefwereld", vertelt Dominique. "De onderwijstypes die zij volgen, brengen hen steeds samen met andere Turkse jongens of Oost-Europese inwijkelingen". Door op het niveau van het jeugdhuis samenwerking aan te gaan, hoopt men meer contactmogelijkheden te creëren.

VAN VOETBAL EN FILM

Wie alvast voor dit idee gewonnen is, is de jonge buurtbewoner Semih Erikçi, een eenentwintigjarige student productietechnologie die gedichten schrijft en videoclip maakt. Hij speelde mee in de voetbalploeg van Kadanz (vzw Jong) en raakte op deze manier bekend met het project. Het idee om te filmen in de wijk trok hem aan en hij stelde voor om de eerste generatie Turkse migranten te interviewen. Wat begon met vluchtige gesprekken op straat, eindigde met huisbezoeken en sofagesprekken. Mannen vertellen over wat zij achterlieten, hoe zij werk vonden en hoe relatief makkelijk de contacten verliepen met Belgen. Vroeger. "Dat bijna iedereen vertelde hoe makkelijk het vroeger allemaal leek te gaan, is mij wel sterk opgevallen", zegt Semih. "Ik begrijp dat de context nu wel veranderd is, er zijn veel meer migranten dus gaan zij elkaar ook veel meer opzoeken. Terwijl men vroeger meer

genoodzaakt was om zich te vermengen". Op zijn vraag aan de eerste generatie migranten wat men vandaag anders zou doen, kwam vaak het antwoord dat men de taal onmiddellijk zou gaan leren. Semih: "Dat belang zag men vroeger niet in omdat men bijna een dag na aankomst kon gaan werken en het idee om terug te keren ook aanwezig was".

INTEGRATIE EN ACCEPTATIE

Ook Semih stootte op heel wat terughoudendheid van zijn gesprekspartners. "Vragen over racisme werden beantwoord maar lagen toch wat gevoelig, dan verstopten zij zich makkelijk als er een camera bij komt kijken." Volgens hem ligt het antwoord bij meer contact en meer communicatie tussen de twee groepen. "Het probleem ligt bij beide groepen. De Turkse gemeenschap isoleert zich maar er leven ook veel vooroordelen bij de 'Belgen'. Ik doe bijvoorbeeld graag mee aan de wijkdebatten en heb er geen enkele moeite mee om dingen uit te leggen en vragen over onze cultuur te beantwoorden".

Ook geboren en getogen in de wijk is schepen van personeelsbeleid en informatica Resul Tapmaz. Hij verzorgde de opening van de tentoonstelling en bevestigt Semih dat "eens er contacten zijn tussen de mensen en ze elkaar een beetje leren kennen, er geen samenlevingsproblemen zijn". Hij was onder de indruk van de authenticiteit waarmee de buurtbewoners geportretteerd werden en benadrukt hoe hij het glas liever ziet als half vol dan half leeg. "Integratie en acceptatie gaan hand in hand, maar we moeten blijven geloven in multiculturaliteit. Het is aan het middenveld, Turks en Vlaams, om meer projecten uit te werken die mensen in contact brengen." Niets dan lof uiteraard voor Stad Gent dat "zulke initiatieven steeds met heel veel enthousiasme onthaalt en stimuleert".

Als het aan Victoria Deluxe en Semih ligt, zal dat geen probleem zijn. Nieuwe documentaire plannen staan in de steigers. Semih: "Deze keer zal het niet meer over de eerste generatie migranten gaan maar wel over het samenleven tussen Belgen en Turken, in samenwerking met de jongeren van Jeugdhuis Istiklal. Ik wil graag een soort brug vormen tussen de twee gemeen-

schappen, voor een nog betere samenleving". En wij kijken er naar uit om ondergedompeld te worden in nieuwe wijkverhalen

An Van Raemdonck en Pascal Debruyne

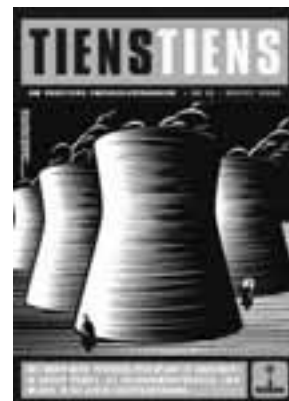
Foto's: Evy Mensch

U LEEST NU TIENSTIENS (25) MIS VOORTAAN GEEN NUMMER MEER

Vier keer per jaar brengt Tienstiens nieuws en analyses over de andere kant van Gent. We bieden een platform voor het progressieve middenveld, geven stedelijke denkers en doeners het woord en volgen de Gentse actualiteit kritisch op de voet. We doen dit zonder subsidies. Bewust, want wij staan op onze onafhankelijkheid. Tienstiens leeft dankzij de steun van onze abonnees en adverteerders. Door een abonnement te nemen mist u nooit nog een nummer. Maar u maakt het ons ook mogelijk de andere krant van Gent te blijven maken.

NEEM EEN ABONNEMENT!

Een steunabonnement kost u slechts 25 euro. U ontvangt dan één jaar lang elk nummer in de bus. Stort snel op rekeningnummer 523-0460379-92 bij de ethische bank Triodos.

Napo pikt Louis' troon in

DE KONING VAN DE VELDSTRAAT

1815: NAPOLEON IN WATERLOO, LOUIS XVIII IN GENT

Na de ontsnapping van Napoleon uit Elba begin 1815 vluchtte de Franse koning Louis XVIII naar Gent. Daar zat hij in de Veldstraat te wachten op de uitslag van de Slag bij Waterloo. Hoe kwam dat zo? Wel, let u even op:

In de tijd dat het Ancien Régime nog niet wist dat het ancien was, heette de Franse koning van dienst Louis XVI. In die tijd heette iederéén Louis, Karel of Frans en nog niet Kenji, Storm of Mohammed. Vandaar dat men met volgnummers werkte. De broer van Louis heette bijvoorbeeld ook Louis, wat toch lichtelijk verwarrend geweest moet zijn voor hun moeder (wiens man ook al Louis heette).

In 1789 brak de Franse Revolutie uit. Louis XVI hield niet zo van revoluties en in 1792 hakten de revolutionairen dan maar zijn hoofd af. Een beetje later volgde ook het hoofd van zijn vrouw, Marie-Antoinette.

De broer van Louis -Louis dus- zat ondertussen veilig en wel in het buitenland. De broers waren nooit grote vrienden geweest, om niet te zeggen dat Louis-broer-van-Louis vanalles uitspookte om zijn broer Louis-de-koning stokken in de wielen te steken. Zijn broers hoofd afkappen vond hij nochtans overdreven, misschien omdat hij er zelf nooit was opgekomen.

Na een tijdje kwam in Frankrijk Napoleon aan de macht, die de revolutie min of meer beëindigde en zichzelf prompt tot keizer kroonde. Wat nu precies het verschil is tussen een keizer en een koning is een technische kwestie die we hier niet moeten oplossen. Een keizer en een koning in één land ligt in ieder geval moeilijk. De toekomst zag er dus niet royaal uit voor Louis-broer-van-Louis. Hij was zelfs niet de

rechtstreekse opvolger van zijn broer, dat was Louis-zoon-van-Louis, toepasselijk Louis XVII genoemd. Louis XVII verdween evenwel in een kerker en dook later nooit meer op. Toen Napoleon in 1814 verslagen werd door een coalitie van Europese mogendheden bleek Louis-broer-van-Louis daardoor, ietwat tot zijn eigen verbazing, opeens Louis XVIII en koning van Frankrijk te zijn.

Als u dacht dat het tot nu toe dit ingewikkeld was, het

Willem vertrouwde zijn nieuwe onderdanen niet helemaal, ze waren hem te Franstalig en te katholiek

mafste stuk moet nog komen. De Europese mogendheden verbanden Napoleon naar Elba, een eilandje voor de Italiaanse kust. Elba zag er op de postkaarten beter uit dan in het echt en begin 1815 volgde Napoleon weer zijn ware roeping: keizer van Frankrijk zijn. Hij ontsnapte van Elba en landde met 100 soldaten op de Franse kust. Louis XVIII had ongeveer 1.000 keer zoveel soldaten, dus dat mocht geen probleem zijn. Zou je denken. Louis troepen deserterden massaal. Napoleon wandelde gewoon door tot in Parijs en zette zich op de troon.

ONGENODE VORSTEN

“En de koning van Frankrijk? ... Die verklaart dat hij op zestigjarige leeftijd op geen betere wijze zijn carrière kan beëindigen dan door te sneuvelen bij het verdedigen van zijn volk ... en vlucht vervolgens naar Gent! Bij een dergelijke gebrek aan ware gevoelens, bij zo’n afgrond tussen woorden en daden, wordt men door walging voor het mensdom bevangen.”

Aan het woord is Chateaubriand, beroemd schrijver en Louis’ minister van binnenlandse (!) zaken in Gent. Van je ministers moet je het hebben.

Louis’ aankomst in Gent bleef niet onopgemerkt, aldus de Gazette van Gend: “Den koning van Vrankrijk is voorleden donderdag om vyf uren naer middag langs den steenweg van Brugge alhier aengekomen [...] hy heeft vervolgens zynen intrede gedaen in eene prachtige koetse, bespannen met zes peirden, onder de toejuychingen en geroepen ‘vive Louis XVIII’, van onze gehele bevolkinge, waer van een menigte hem tot verre buyten de poorte was gaen wachten.”

Louis kreeg onderdak bij de belangrijkste man van Gent, graaf d’Hane-Steenhuysse. Die had een ‘hôtel’ (een stadspaleis) in de Veldstraat en daar mocht Louis wel even blijven. Volgens Emmanuel de Waresquiels recente ‘Cent jours’ -een van de beste beschrijvingen van Louis’ verblijf in Gent- kreeg de graaf al snel spijt van zijn gastvrijheid. Niet alleen werd hij verbannen naar de bovenverdieping van zijn eigen hotel, de Fransen gedroegen zich ook geweldig arrogant en de rekening liep snel op, zonder dat iemand ze betaalde. Dus droeg de graaf zijn steentje bij aan de geruchten over verdachte figuren en keizerlijke spionnen in Gent, in de hoop dat de koning uit schrik zijn biezen zou pakken. Tevergeefs.

Ook de kersverse koning van de Verenigde Nederlanden, Willem I, was niet onverdeeld gelukkig met de ongenode gast. ‘België’ had twintig jaar bij Frankrijk gehoord en was nog maar net bij Nederland gevoegd. Willem vertrouwde zijn nieuwe onderdanen niet helemaal, ze waren hem te Franstalig en te katholiek. Het laatste wat hij nodig had op zijn net verworven grondgebied was een katholieke Franse koning.

EEN GROTE STAD, BIJNA ZONDER INWONERS

Louis verbleef op de benedenverdieping van het hotel d’Hane-Steenhuysse, omdat hij simpelweg de trappen niet op raakte. De zestigjarige koning was grotesk dik en leed aan hevige jichtaanvallen, wat wandelen moeilijk maakte. Over Louis’ fysieke ongemakken doen wel meer geruchten de ronde. Zo gaat het verhaal dat Louis een erfelijke afwijking aan zijn piemel had, net als broer Louis XVI, wat seks

Louis XVIII in 1814
(anonieme gravure)

Het hotel d’Hane-Steenhuysse in de Veldstraat -Foto: Ruben Accou
geboren afkomst; hij was koning, waar hij zich ook bevond, zoals God overal God is.”

Chateaubriand is vandaag vooral bekend omwille van zijn postume ‘Memoires d’outre-tombe’ (Memoires van over het graf), waarin hij ook een beeld schetst van zijn periode in Gent: “Een grote stad, bijna zonder inwoners, verlaten straten en kanalen die al even verlaten zijn”. De kanalen doen hem zowaar denken aan Missouri, de stad zelf aan Granada, maar dan zonder het goede weer.

Chateaubriand overdrijft de geïsoleerdheid van Gent waarschijnlijk om de geïsoleerdheid en verveling van het Franse hof nog te benadrukken. Naarmate de tijd vorderde, bezetten zo’n 800 Fransen alle beschikbare paleizen en herbergen van Gent, maar ze waren machteloos en hadden niets om handen. Dus hielden ze zich maar bezig met het smeden van complotten tegen elkaar en het versieren van de Gentse vrouwen. De krant stond vol met annonces van Franse officieren gericht aan plaatselijke schone die hen

Wat nu precies het verschil is tussen een keizer en een koning is een technische kwestie die we hier niet moeten oplossen

voor hen onmogelijk maakteii. Louis’ biograaf Philip Mansel doet deze geruchten af als kwaadaardige roddel en wijt het feit dat Louis XVIII geen kinderen kreeg aan zijn vrouw. Marie-Joséphine was lelijk, stonk én bovendien scheerde ze haar wenkbrauwen niet, waardoor seks geen optie bleek, aldus Mansel. Dat laatste is blijkbaar geen kwaadaardige roddel, maar een simpele vaststelling.

Mismaakte piemel of niet, het zag er niet goed uit. Napoleon zat weer op de troon en Louis had geen enkele manier om hem er zelf af te krijgen. Zijn leger was overgelopen, enkel een handvol fanatiekelingen bleef hem trouw. Dat handvol was zo hopeloos dat ze geparkeerd werden in Aalst, waar enkel de Aalstenaars last van hen hadden. Louis moest dus, net als vorige keer, rekenen op buitenlandse troepen om zijn land terug te krijgen. Kon hij wel met goed fatsoen hopen dat de ‘geallieerden’ de Franse troepen (zijn troepen, dus) in de pan hakten?

De geallieerden verklaarden bovendien dat ze Napoleon wel wilden verslaan, maar de keuze voor een toekomstige regeringsvorm over wilden laten aan de Franse bevolking. En die zou wel eens kunnen kiezen voor een republiek, of voor Louis’ wat minder autoritaire neef, de hertog van Orléans.

De enige die er niet aan leek te twijfelen dat hij nog steeds de (volgende) koning van Frankrijk was, was Louis zelf. Het koningschap was namelijk een geschenk van God en een geschenk van God kijk je niet in de bek, zelfs al beland je ergens in een achterhoek en beschouwt iedereen je als een last die nog het best dood zou vallen. Zoals Chateaubriand schreef: “Louis XVIII bleef zich altijd bewust van zijn hoog-

iets te steels hadden aangekeken bij het verlaten van de kerk.

LOUIS-DIE-ZWEET EN DE LOLLEKENS Mannen

Louis hield, naar aloude koninklijke traditie, open huis en dat veroorzaakte elke dag een volkstoeloop in de Veldstraat. Door de open ramen van het paleis kon de Gentse bevolking toekijken hoe de koning at, geen geringe bezienswaardigheid in Louis' geval. Louis maakte met name indruk door in één zitting honderd oesters binnen te spelen. De Gentse historicus Frans de Potter beschreef het spektakel een halve eeuw later: "De Lollekensmannen (er waren er toen nog veel te Gent) maakten echter misbruik van de gunst en begonnen met luider stemme de gerechten, flesschen en bekers te tellen, welke den gasten werden voorgezet. Daar dit een beetje over zijn hout liep, plaatste men voor de vensters vier Hannoversche soldaten, als schildwachten, meenende onze vroolijke jongens daardoor af te schrikken. 't Was mis, de kluchtspelers waren den mond niet te stoppen en ten laatste zag men zich verplicht de tafel te stellen in 't Italiaansch salon."

Louis' corpulentie, gecombineerd met zijn fysieke ongemakken en zijn vreetaanvallen leverde hem in ieder geval een Gents koosnaampje op: Louis-dix-huit werd Louis-die-zweet.

De uiteindelijke confrontatie tussen Napoleon en de geallieerden kwam er op 18 juni 1815, op amper 10 kilometer van

Brussel. Nog eens 50 kilometer verder zat de Franse koning, bang af te wachten: "Een politieke leek zou nooit ook maar hebben kunnen bevroeden dat de een of andere invalide, ondergedoken ergens aan de Leie, door het op elkaar stoten van ettelijke duizenden soldaten die elkaar naar de keel vlogen, dat die invalide daardoor van de weeromstuit weer op zijn troon terecht zou komen. Soldaten nota bene van wie hij noch de koning noch de generaal was, die geen ogenblik aan hem dachten, en die noch van zijn naam, noch van zijn bestaan enige notie hadden. Gent en Waterloo zijn naaste bureu, maar nimmer had de een zo in de schaduw gestaan, was de ander zo illuster geweest"

Chateaubriand vertelt hoe hij zelf die dag rond de middag buiten de Brusselse Poort gaat wandelen en een dof gerommel hoorde alsof het zou gaan onweten: "Door een inmiddels opgestoken zuidenwind was het kanongebulder duidelijker hoorbaar. Die grote, vooralsnog naamloze veldslag, waarvan ik de echo aan de voet van een populier opving, en voor de nog anonieme doden waarvan de doods klok van een dorpskerk al had geluid, dat was de slag van Waterloo!"

Chateaubriand romantiseert waarschijnlijk, hoewel het zou kunnen dat hij de kanonschoten van Waterloo tot in Gent hoorde. De slag zou zelfs tot in Engeland gehoord zijn.

Gent stond die avond in ieder geval in rep en roer: het

gerucht ging dat Napoleon gewonnen had en iedereen wilde halsoverkop vluchten. Pas na uren afwachten kwam het verlossende nieuws: Napoleon was verslagen.

Op 22 juni verliet Louis XVIII Gent, 'die vestiaire achter de coulissen van het spektakel in Parijs', om weer koning van Frankrijk te worden. De geallieerde bezettingstroepen, die Louis bij gebrek aan beter weer op de troon hielpen, traden meedogenloos op tegen de Franse bevolking.

En Gent? Gent werd weer het doodse nest, dat het altijd al geweest was (toch als we Chateaubriand moeten geloven).

Wouter Brauns

- i. OVER MARIE-ANTOINETTE WORDEN HEEL WAT GEMENE DINGEN VERTELD. DE MEESTE DAARVAN ZIJN WAAR.
- ii. HOE MARIE-ANTOINETTE ER DESONDANKS IN GESLAAGD ZOU ZIJN LOUIS XVII TE PRODUCEREN, MAG U ZELF VERZINNEN.

